

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

อภิสิทธิ์ สรพิมพ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

พ.ศ. 2559

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายอภิสิทธิ์ สรพิมพ์ แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิ์สิงห์)	ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ (ผู้แทนบัณฑิตวิทยาลัย)
..... (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกรียงศักดิ์ ไพรวรรณ)	กรรมการ (ผู้ทรงคุณวุฒิ)
..... (รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ)	กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก)
..... (รองศาสตราจารย์ ดร.พรปวีณ์ ศรีประเสริฐ)	กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

..... (รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยุภาศ) คณบดีคณะรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ (ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนธิ เต็มเมืองชัย) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย วันที่ เดือน พ.ศ.
---	---

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

สารบัญ

หัวเรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ	ก
ABSTRACT	ค
กิตติกรรมประกาศ	ง
สารบัญ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฉ
สารบัญตารางภาคผนวก	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
คำถามการวิจัย	4
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน	8
แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น	22
แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ (Decentralization) และการปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government)	27
แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น	31
บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	54
กรอบแนวคิดในการวิจัย	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	60
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย	60
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	62

หัวเรื่อง	หน้า
การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ	63
การเก็บรวบรวมข้อมูล	64
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล	65
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	67
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	69
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	90
วัตถุประสงค์การวิจัย	90
สมมติฐานของการวิจัย	90
ขอบเขตของการวิจัย	91
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	92
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	92
สรุปผลการวิจัย	93
อภิปรายผล	94
ข้อเสนอแนะ	98
บรรณานุกรม	100
ภาคผนวก ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	108
ภาคผนวก ข การวิเคราะห์ค่าความสอดคล้อง	116
ภาคผนวก ค ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่น	119
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์และแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ	122
ประวัติผู้วิจัย	128

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน	61
2	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	70
3	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	73
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกเป็นรายข้อ	74
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกเป็นรายข้อ	76
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำแนกเป็นรายข้อ	78
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน	
	ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	80
8	วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผน พัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคายจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อยู่อาศัยจำแนกตามเพศโดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน	81

ตารางที่	หน้า
9 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามอายุโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	82
10 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตาม	83
11 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	84
12 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคายจำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน	85
13 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	87

สารบัญแผนภาพ

แผนภาพที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาดังกล่าว กับแผนพัฒนาท้องถิ่น	42
2	วงจรการวางแผนพัฒนาตำบล	44
3	กรอบแนวคิดในการวิจัย	59

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

สารบัญตารางภาคผนวก

ตารางภาคผนวกที่	หน้า
1 การหาผลรวมและค่า IOC ของความคิดเห็นเกี่ยวกับ การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	117
2 คำอำนาจจำแนกรายชื่อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	120

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บรรณานุกรม

- กรมการปกครองกองราชการส่วนตำบล. (2547). **กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานของหน่วยบริหารราชการส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : ส่วนท้องถิ่นกรมการปกครอง. กองราชการส่วนตำบล, กรมการปกครอง. (2543). **คู่มือปฏิบัติงานเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพฯ : โฉงพิมพ์อาสาสมัครศึกษาดินแดน กรมการปกครอง. กรมการปกครอง. (2543). **คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล**. กรุงเทพฯ : กระทรวงมหาดไทย.
- โกมินทร์ กุลเวชกิจ. (2549). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2550). **การปกครองท้องถิ่นไทย**. กรุงเทพฯ : บริษัท ส.เอเชียเพรส จำกัด.
- โกวิทย์ พวงงาม. (2548). **การเมืองการปกครองไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน**. กรุงเทพฯ : วีเจพรีนติ้ง.
- คารม คำพิฑูรย์. (2545). **การศึกษากาการบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- จิราวัลย์ วรวงศ์. (2550). **การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด**. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฉลาด ขามช่วง. (2542). **การพัฒนาการเมืองระดับท้องถิ่น**. ศิลปศาสตรมหาบัณฑิตไทยคดีศึกษากลุ่มสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นอ่าน วุฑฒิกกรรมรักษา. (2526). **ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในโครงการก่อสร้างในชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีโครงการที่ได้รับรางวัลดีเด่น ตำบลคิ่งพะยอม อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชูชัยศุภวงศ์, ยุวดี คาคการณ์ไกล. (2542). **องค์การบริหารส่วนตำบลในแนวทางประชาคมตำบล**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข.

- ชูวงศ์ ฉายะบุตร (บรรณาธิการ). (2539). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่นกรรมการปกครอง.
- ชูศักดิ์ เทียงตรง. (2541). การบริหารปกครองท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดิน ปรัชญพฤทธิ. (2539). พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ถวัลย์รัฐ วรเทพพุดิพงษ์. (2543). การกำหนดและวิเคราะห์นโยบายสาธารณะ : ทฤษฎีการประยุกต์ใช้. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ทนงศักดิ์ เดชไพรัชลา. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วน ตำบล (พ.ศ. 2551 - 2553) กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทวีศักดิ์ ปีกษา. (2550). ความคิดเห็นของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2536). องค์การและการบริหาร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนพร กุสกุศลรัตน์. (2554). การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในกระบวนการแผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม. การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ชนาศิลป์ เสี่ยวทอง. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน: กรณีศึกษาอำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชนแสร์ เจริญเมือง. (2548). 100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440 – 2540. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : คบไฟ.
- นัญญูกมล ศรีจันทร์โท. (2548). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตการบริหารส่วนตำบลนาฏ อำเภอยางสีสุราช จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- นวนน้อย ตีรรัตน์ และคณะ. (2546). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล : รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- นิคม บุระพันธ์. (2543). บทบาทของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในการวางแผนพัฒนาตำบลในอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2537). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา. กรุงเทพฯ : ศักดิ์โสภการพิมพ์.
- บัญญัติ แก้วส่อง. (2537). การวางแผนงานสาธารณสุข. ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- _____. (2547). รูปแบบทางสังคม-จิตวิทยาสำหรับอธิบายการมีส่วนร่วมของประชาชนด้านโครงสร้างพื้นฐาน เขตพื้นที่อำเภอหนอง องค์การบริหารส่วนจังหวัดบุรีรัมย์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2547). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญมา ทวิภักดิ์. (2534). การปฏิบัติการวางแผนของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปรีนดา อธิธาเวทย์. (2550). การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประชุม รอดประเสริฐ. (2543). นโยบายและการวางแผน : หลักการและทฤษฎี. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : เนติกุลการพิมพ์.
- ประทาน คงฤทธิศึกษากร. (2533). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท,” พัฒนบริหารศาสตร์. ปีที่ 30 ฉบับที่ 2 : 1 – 43.
- ประสิทธิ์ ดงยิ่งศิริ. (2540). การวิเคราะห์และประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ประหยัด หงส์ทองคำ. (2523). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

- ปราณีต ทนน้ำ. (2551). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ของ
องค์การบริหารส่วนตำบลตาตอง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ปิยบุษ แสงวุธ. (2544). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นตำบล
นางาม อำเภอเสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. การค้นคว้าอิสระ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พวงทอง โยธาใหญ่. (2545). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พรชัย จิตชินะกุล. (2551). แนวทางการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดร้อยเอ็ด
ที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาอำเภอเมือง
จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- _____. (2541). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาประชาธิปไตย ศึกษาเฉพาะกรณี
เทศบาลและสุขาภิบาล : รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ : กองการพิมพ์ สำนักงาน
เลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- พัชรินทร์ สิริสุนทร. (2549). ระเบียบวิจัยทางสังคมศาสตร์. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- พิเชษฐพงศ์ อายนันท์. (2555). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การ
บริหารส่วนตำบลเขม อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย. วิทยานิพนธ์
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิรลิตธี คำนวนศิลป์. (2541). การบริหารจัดการโครงการพัฒนาสังคมแบบก้าวหน้า.
ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พูนศักดิ์ วาณิชวิเศษกุล. (2532). การปกครองท้องถิ่นและพื้นฐานการพัฒนาประชาธิปไตย :
กรณีศึกษาสภาตำบลบ้านม่วง อำเภอบ้านม่วง จังหวัดสกลนคร. สารนิพนธ์
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2534). ชนบทไทย : การผันแปรในอนาคตหลังการพัฒนา. กรุงเทพฯ :
บริษัทพี เจ ลีฟวิ่ง.

- ภักจिरา ปกป้อง. (2546). การประเมินผลการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน : ศึกษาเฉพาะกรณีองค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอคำเขื่อนแก้วจังหวัดยโสธร. การค้นคว้าอิสระ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มานพ จิตภูษา และฉวีวรรณ วรรณประเสริฐ. (2532). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
พัฒนาดังคมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. แผนกวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- มังกร ศรียะ โคตร. (2549). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล กรณีศึกษา :
ตำบลคงใหญ่ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดมหาสารคาม. วิทยานิพนธ์
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- รังสรรค์ สิงห์เลิศ. (2551). พัฒนาการด้านวิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์ในโครง
การบัณฑิตศึกษาของไทย : กรณีศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น.
เอกสารประกอบการสัมมนาทางวิชาการ.
- เรณู คุปต์ชัยเชียร และคณะ. (2545). รายงานการวิจัยเรื่องความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ
และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ลิขิต ธีระเวคิน. (2548). การเมืองการปกครอง. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วาสนา ถิ่นงาม. (2548). การมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการวางแผนพัฒนาตำบล :
ศึกษากรณี องค์การบริหารส่วนตำบลเก่าขาม อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี.
การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิโรจน์ รอดวงษ์. (2544). ลักษณะความเป็นผู้นำของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด
กับการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณีจังหวัดขอนแก่น.
วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิทยา บุญยะเวชชีวิน. (2543). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนต่อการปกครอง
ท้องถิ่น : ศึกษาเฉพาะกรณี เทศบาลตำบลบางปู จังหวัดสมุทรปราการ. ปัญหาพิเศษ
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วุฒิสาร ต้นไชย. (2547). การกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น : ความก้าวหน้าหลัง
รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ : คลังวิชา.

- สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2544). **การปกครองท้องถิ่นไทย**
หลักการและมติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด.
- สมบัติ ชำรงชัยวงศ์. (2544). **นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ.**
 พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมนึก ปัญญาสิงห์. (2532). **การพัฒนาชุมชน.** ขอนแก่น : ภาควิชาสังคมศาสตร์
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุดาวรรณ์ มีบัว. (2547). **การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนา**
องค์การบริหารส่วนตำบล. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภาพ ศรีเมือง. (2544). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล : ศึกษาเฉพาะกรณี**
ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอพนมพิสัย จังหวัดหนองคาย. การค้นคว้าอิสระ
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง. (2555). **ศูนย์ข้อมูลทางวัฒนธรรม.** หนองคาย :
 กระทรวงวัฒนธรรม.
- อนงค์ พัฒนจักร. (2535). **การมีส่วนร่วมของสตรีในการจัดการทรัพยากรป่าไม้ : กรณีศึกษา**
หมู่บ้านห้วยม่วง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อังคณา วงษ์นอก. (2534). **การบริหารในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล**
เพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน ในเขตอำเภอนาดูน จังหวัดมหาสารคาม.
 การค้นคว้าอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อนันต์ เกตุวงศ์. (2534). **หลักและเทคนิคการวางแผน.** การค้นคว้าอิสระ
 รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทัย หิรัญโต. (2523). **การปกครองท้องถิ่น.** กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- Keith, D. (1972). **Human Behavior of World-Man Relations and Organization**
Behavior. vNew York : Mc Graw-Hill.
- Le Breton, P. and D.A. Henning. (1961). **General Administration : Planning and**
Implementation. New York : Rihchart and Winston.
- Wit, D. (1967). **A Comparative Survey in Local Government and Administration**
Bankoks : Kurusapha Ladphrao Press.

Yamane, Taro. (1973). **Statistics : An Introductory Analysis. Third editio.** Newyork :
Harper and Row Publication.

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2. ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้ในการวิจัยครั้งนี้เท่านั้น คำตอบของท่านจะไม่มีผลกระทบต่อปฏิบัติงาน หรือหน่วยงานของท่านแต่ประการใด ผู้วิจัยจะรักษาเป็นความลับ กรุณาตอบแบบสอบถามนี้ให้ตรงกับความเห็นของท่านมากที่สุด

3. แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ ระดับการศึกษาอาชีพ และที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำแนะนำ โปรดใส่เครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพที่แท้จริงของท่านแล้วเติมข้อความให้สมบูรณ์

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. อายุ

() ต่ำกว่า 30 ปี

() 31 - 40 ปี

() 41 - 50 ปี

() 51 ปี ขึ้นไป

2. ระดับการศึกษา

() ประถมศึกษา

() มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า

() ปวส./อนุปริญญาขึ้นไป

3. อาชีพ

() รับราชการ / รัฐวิสาหกิจ

() ค้าขาย / ธุรกิจส่วนตัว

() เกษตรกร / รับจ้างทั่วไป

() นักเรียน นักศึกษา

4. หมู่บ้านที่อยู่อาศัย

() หมู่ที่ 1 บ้านวังหลวง

() หมู่ที่ 2 บ้านหนองควาย

() หมู่ที่ 3 บ้านหนองนาแพง

() หมู่ที่ 4 บ้านโพนทอง

() หมู่ที่ 5 บ้านท่าคำบง

() หมู่ที่ 6 บ้านท่าหลวง

() หมู่ที่ 7 บ้านหนองวัวซุม

() หมู่ที่ 8 บ้านหนองแวงคำถู

() หมู่ที่ 9 บ้านพรประเสริฐ

() หมู่ที่ 10 บ้านโนนสำราญ

() หมู่ที่ 11 บ้านหนองบัวคำ

() หมู่ที่ 12 บ้านโนนสำราญ

() หมู่ที่ 13 บ้านโนนแสงทอง

() หมู่ที่ 14 บ้านคำศิลา

() หมู่ที่ 15 บ้านศรีชมชื่น

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน

ตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

โปรดตอบคำถามโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ระดับ 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมมาก

ระดับ 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อย

ระดับ 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ					
1	ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อหาสาเหตุของปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน					
2	ท่านได้ร่วมประชุมประชาคมเพื่อสำรวจปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน					
3	ท่านได้ร่วมประชุมประชาคมเพื่อรวบรวมปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน					
4	ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้าน					
5	ท่านมีส่วนร่วมจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของหมู่บ้านเพียงใด					
6	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกปัญหา/ความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านเพียงใด					

ข้อ	รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ						
1	ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนา					
2	ท่านได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างงานซื้อขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนา					
3	ท่านได้เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงานและพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล					
4	ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหมู่บ้านเพียงใด					
5	ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการดำเนินการตามแผนพัฒนาพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ปัญหาของหมู่บ้านเพียงใด					
6	ท่านได้มีส่วนร่วมในการระดมเงินหรือวัสดุอุปกรณ์ เพื่อดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ตามแผนพัฒนา					

ข้อ	รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์					
1	ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า					
2	ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาอาชีพและการเพิ่มรายได้ เช่น การส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน					
3	ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาด้านสาธารณสุข เช่น การควบคุมและป้องกันโรค					
4	ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การกำจัดขยะ การปลูกป่า					
5	ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม เช่น การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การกีฬา การส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น					

ข้อ	รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
6	ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพชีวิต เช่น การส่งเสริมและช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย					
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล						
1	องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด					
2	ท่านได้ร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด					
3	ท่านได้ตรวจสอบพบและเสนอข้อบกพร่องของการดำเนินการแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล					
4	ท่านเคยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล					

ข้อ	รายการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5	ท่านเคยร่วมติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเพียงใด					
6	ท่านเคยรับผลการสรุปการดำเนินงานและการประเมินผลการพัฒนา					

ส่วนที่ 3 ปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

1. ปัญหา อุปสรรค

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบทุกท่านในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข

ค่าความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 1 การหาผลรวมและค่า IOC ของ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่
จังหวัดหนองคาย

เนื้อหา	ข้อที่	คะแนนของ			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)					
		1	2	3			
ด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ	1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติ	1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์	1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	1	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	2	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	3	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	4	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้
	5	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

เนื้อหา	ข้อที่	คะแนนของ ผู้เชี่ยวชาญ (คนที่)			รวม	ค่า IOC	สรุปผล
		1	2	3			
	6	1	1	1	3	1.00	ใช้ได้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ภาคผนวก ค

คำอธิบายจำแนกรายชื่อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางภาคผนวกที่ 2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

คำถาม ข้อที่	Scale Mean if item Deleted	Scale Variance if item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Alpha if Item Deleted
A1	A 40.9750	253.8199	.9242 0	.9810
A2	40.9500	250.2538	.9593	.9805
A3	41.3750	247.5224	.8091	.9813
A4	41.3750	41.3750	.7236	.9818
A5	41.1500	252.0795	.8175	.9813
A6	41.2750	247.5378	.8366	.9811
B1	41.2250	247.4609	.8592	.9810
B2	41.2750	247.3327	.8443	.9811
B3	41.2250	247.6147	.8533	.9810
B4	41.1250	252.4712	.8184	.9813
B5	41.5500	253.7923	.7093	.9818
B6	41.2250	251.9224	.7795	.9815
C1	41.1500	248.3872	.8609	.9810
C2	41.2500	247.8333	.8346	.9811
C3	41.3750	251.1635	.7561	.9816
C4	41.2000	248.1128	.8454	.9811
C5	41.2000	248.1128	.8454	.9811
C6	41.2000	248.1641	.8434	.9811
D1	41.3000	250.8308	.7925	.9814
D2	41.4750	253.7942	.7258	.9818
D3	41.4750	245.8968	.8519	.9811

คำถาม ข้อที่	Scale Mean if item Deleted	Scale Variance if item Deleted	Corrected Item - Total Correlation	Alpha if Item Deleted
D4	41.6000	244.7590	.8878	.9808
D5	41.6750	244.3276	.9087	.9806
D6	41.1000	252.7590	.8257	.9813

หมายเหตุ

N of Cases = 40.0

N of Items = 24

Alpha = .9820

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ปรากฏดังนี้ ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึง และควรส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

TITLE : The Participation of People in Making the Local development plan of Wangluang Sub - District Administration Organization Faorai District, Nongkhai Province

AUTHOR : APHISIT SORAPHIM

DEGREE : M.P.A (Public Administration)

ADVISOR : Assoc. Prof. Dr.Yupaporn Yupas

Major Advisor

Assoc. Prof. Dr.Pornpawee Sriprasert

Co-advisor

RAJABHAT MAHA SARAKHAM UNIVERSITY 2016

ABSTRACT

The objective of this research was aimed to study the level of participation compare the participation of people classified by gender, age, education, occupation, village residents and development guidelines the participation of people in making the local development plan of Wangluang Sub-District Administration Organization Faorai District, Nongkhai Province. The samples used in this research is people who had political election right in Wangluang Sub-District Administration Organization Faorai District, Nongkhai Province area amount 385 people was determine by Taro Yamane and using Simple Random Sampling. The research used questionnaire with the discrimination power between .71 to .95 and reliability at .90 The statistics for analysis were used percentage, mean, frequency, standard deviation, One Way ANOVA and if find any differences between samples are statistically significant level .05 and Least Significant Difference: Least Significant Difference.

The results of the study were as follows ;

1. The Participation of People in Making the Local development plan of Wangluang Sub-District Administration Organization Faorai District, Nongkhai Province. As overall were at moderate level

2. The results comparison of participation of people in making the local development plan of Wangluang Sub-District Administration Organization Faorai District, Nongkhai Province. Classified by gender education and village residents found that have

significant difference in the level of statistical significance level at .05. And occupation found that have significant no difference in the level of statistical significance level at .05.

3. Suggestions Development guidelines the participation of people in making the local development plan of Wangluang Sub-District Administration Organization Faorai Distret, Nongkhai Province. follow :

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยที่มีคุณค่าทางวิชาการมิได้เกิดขึ้นมาอย่างง่ายดาย หากเกิดจากความมุ่งมั่น
ทั้งพลังกายพลังใจของผู้ศึกษา และคณาจารย์ที่ปรึกษาที่ได้เสียสละเวลา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาพร ยูภาส อาจารย์ที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร.พรวิวัฒน์ ศรีประเสริฐ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
ที่แนะนำสั่งสอนตรวจทานงานวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
รัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

ขอบพระคุณประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่
จังหวัดหนองคาย ที่ให้ความร่วมมือการทำวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณความรักความห่วงใย สุดที่จะหาไคเปรียบของครอบครัวสรพิมพ์ ซึ่งเป็น
แรงบันดาลใจอันสูงสุด จนการทำวิจัยสำเร็จไปด้วยดี

อภิสิทธิ์ สรพิมพ์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย เพราะประเทศไทยมีพื้นที่กว้างขวางหากที่รัฐบาลจะเข้าไปดูแลได้ทั่วถึง จึงต้องมีการบริหารราชการที่จะต้องกระจายอำนาจ เพื่อให้ท้องถิ่นได้สามารถช่วยเหลือตนเอง คือ ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลกลาง เพราะผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นย่อมเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดี การปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รู้จักแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง รู้แนวทางในการที่จะพัฒนานำทรัพยากรมาใช้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนานั้นจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนี้ยังเป็นการสร้างความรู้สึกรับผิดชอบ มีสิทธิ มีเสียง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันจะส่งผลให้เกิดความต้องการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น (ลิจิต ธีรเวคิน. 2530 : 306)

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีการดำเนินงานและบริหารงานเป็นไปตาม โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ ตามที่มีกฎหมายที่กระตุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนรู้จักรับผิดชอบต่อประโยชน์ของส่วนรวมร่วมกัน (ฉลาด ขามช่วง. 2542 : 22) จึงอาจจะกล่าวได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นรูปแบบการปกครองที่มีการกระจายอำนาจให้กับหน่วยปกครองพื้นฐานของประเทศอย่างแท้จริง อันเป็นการสนองนโยบายการกระจายอำนาจ สู่ท้องถิ่นของรัฐบาล ที่จะให้อำนาจการบริหารแก่หน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นท้องถิ่นสามารถบริหารพัฒนางานแก้ไขปัญหาพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเองตามอำนาจหน้าที่ และมีอิสระในการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในท้องถิ่นตามขอบข่ายกฎหมายกำหนด (กรมการปกครอง. 2547 : 14 - 15) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงเป็นเครื่องมือ หรือกระบวนการในการจัดการอันหนึ่งและเป็นกลไกสำคัญที่จะช่วยให้องค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง มีความสามารถในการบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะองค์การบริหารส่วนตำบล จะมีความเจริญก้าวหน้า มีความสามารถรับใช้ประชาชนในการอำนวยความสะดวก

และความผาสุกให้แก่ประชาชนได้มากนั้น ย่อมมีตัวแบบในการกำหนดที่สำคัญ คือ การวางแผน หรือการจัดทำแผนที่สนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการเสนอสภาพปัญหาของท้องถิ่นด้วยในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีขั้นตอนตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 แต่ในทางปฏิบัติจริงการเข้ามามีมีส่วนร่วมของประชาชนหรือการดำเนินการตามขั้นตอนในระเบียบยังคงไม่ได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างแท้จริง จึงพบปัญหาการจัดทำโครงการต่าง ๆ ไม่ใช่ความต้องการของประชาชน อีกทั้งพบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ (สุดาวรรณ์ มีบัว, 2547 : บทคัดย่อ)

จากการศึกษายังพบว่ามีปัญหาที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือปัญหาสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลขาดความรู้ความเข้าใจในหน้าที่ของตนเอง ผู้บริหารมีความรู้ความสามารถในการบริหารไม่เพียงพอ ซึ่งไม่ได้ศึกษาหรือเรียนรู้อย่างจริงจัง สถานะที่ทำงานในหน่วยงานไม่สะดวก ข้าราชการบางคนไม่เคยบริหารงานเกี่ยวกับท้องถิ่น ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ตลอดจนระเบียบกฎหมายในการบริหารงานไม่ชัดเจนขององค์การบริหารส่วนตำบลประสบปัญหาการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ และปัญหาขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานโดยมีส่วนร่วม ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในระเบียบกฎหมาย ขั้นตอนการบริหารงานทำให้การพัฒนามีปัญหาขาดความต่อเนื่อง คนส่วนมากจึงมององค์การบริหารส่วนตำบลในแง่ลบ (ชูชัย ศุภวงศ์ และยุวดี ภาคการณัฏโกล, 2542 : 1)

การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนองค์การบริหารส่วนตำบลไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรซึ่งประเด็นของปัญหาสันนิษฐานว่าเกิดจากประเด็น ดังนี้ (กองราชการส่วนตำบล กรมการปกครอง, 2543 : 13 - 14)

1. การขาดวิสัยทัศน์ในการพัฒนาตำบล กล่าวคือ องค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถบอกได้ว่าเป้าหมายของการพัฒนาหรือสภาพที่พึงปรารถนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในอนาคตคืออะไร แต่องค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนใหญ่ทำได้เพียงเอาโครงการมารวมกันเพื่อมาเป็นแนวทางในการจ่ายงบประมาณในแต่ละปี โดยมีได้ค้ำประกันว่าความสำเร็จของการพัฒนาคืออะไร ทั้งนี้้องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้กำหนดทิศทางและเป้าหมายในการพัฒนาที่ชัดเจน

2. การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่ยังเน้นการพัฒนาเฉพาะ โครงสร้างพื้นฐาน ละเลยการพัฒนาในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะด้านสังคม

3. แผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เนื่องจากการจัดทำแผนพัฒนายังเป็นการระดมความคิดเห็นในวงแคบ เฉพาะฝ่ายบริหาร และสภาพบางส่วน ไม่ได้แสวงหาความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

4. การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลยังขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน เนื่องจากระบบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมประกอบกับประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ ระเบียบกฎหมาย กระบวนการมีส่วนร่วมในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลในพื้นที่ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ประชาชนขาดความสนใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการขององค์การบริหารส่วนตำบล จะเห็นได้จากรายงานผลการวิจัยเรื่อง แนวทางการตรวจสอบการบริหารงานองค์การบริหารส่วนตำบลแบบมีส่วนร่วม พบว่ากลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตอบว่าไม่เคยตรวจสอบโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ในแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าตรงกับปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน มีจำนวนร้อยละ 59.8 รองลงมาตอบว่าเคยตรวจสอบโครงการ กิจกรรมต่าง ๆ ในแผนพัฒนาของ องค์การบริหารส่วนตำบล มีจำนวนร้อยละ 22.8 ไม่ทราบ มีจำนวนร้อยละ 17.4 และยังพบว่าไม่เคยขอรับข้อมูลข่าวสารจากองค์การบริหารส่วนตำบลหากเห็นว่าการทำงานไม่โปร่งใสมีจำนวนร้อยละ 88.0 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 63.0 ตอบว่าไม่เคยตรวจสอบการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีขององค์การบริหารส่วนตำบลว่ามีค่าใช้จ่ายเงินไปทำอะไร สอดคล้องและเป็นไปตามแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลหรือไม่ และกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 58.7 ตอบว่าไม่เคยตรวจสอบติดตามการก่อสร้างโครงการ และการใช้งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าถูกต้องโปร่งใสเกิดประโยชน์หรือไม่ (สถาบันดำรงราชานุภาพ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2543 : 103)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นแสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ให้ความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล หรือมีส่วนร่วมก็เป็นจำนวนน้อย ซึ่งหากเป็นเช่นนี้การพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลจะไม่สามารถสนองตอบปัญหาความต้องการที่แท้จริงของประชาชน หรือที่เรียกกันว่าเป็นการพัฒนาที่ไม่ตรงจุดองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เป็นอีกส่วนหนึ่งของการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่ได้มีการยกฐานะจากสภาตำบลมาเป็นองค์การบริหารส่วนตำบล

โดยมีหมู่บ้านทั้งหมดจำนวน 15 หมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง นั้น ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลตามแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องจัดทำแผนพัฒนาตำบลที่ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญเป็นอันดับแรก ในการบริหารงาน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของผู้บริหารและการกำหนดแผนงาน โครงการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับปัญหาและตรงกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง ซึ่งจากปัญหาที่กล่าวมาทั้งหมดนี้จึงเป็นสาเหตุที่ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะต้องการศึกษาค้นคว้า เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชน โดยข้อมูลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปปรับใช้ในการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดประโยชน์ ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลให้มากที่สุด และส่งผลให้องค์การบริหารส่วนตำบลทำงานด้วยความโปร่งใสสามารถแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นได้ตรงตามสภาพปัญหา ความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคายอยู่ในระดับใด
2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ หมู่บ้านที่อาศัยอยู่ แตกต่างกันหรือไม่
3. ข้อเสนอแนะของประชาชนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคายเป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ หมู่บ้านที่อาศัยอยู่

3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ หมู่บ้านที่อาศัยอยู่ ที่ต่างกันมีส่วนร่วมกันมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่ตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

2.1.1 เพศ

2.1.2 อายุ

2.1.3 ระดับการศึกษา

2.1.4 อาชีพ

2.1.5 หมู่บ้านที่อยู่อาศัย

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variables) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่

2.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

2.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

2.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 9,575 คน

(สำนักทะเบียนอำเภอเฝ้าไร่ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2557)

3.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย 385 คน โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามาเน่ (Yamane, 1973 : 727) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

4. ระยะเวลาในการวิจัย

ระยะเวลาในการวิจัย ระหว่างเดือน สิงหาคม ถึง เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2558

นิยามศัพท์เฉพาะ

จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยกำหนดนิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย ดังนี้

องค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ประชาชน หมายถึง ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามพระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. 2545 ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

เพศ หมายถึง การแบ่งเพศของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งประกอบด้วยเพศชาย และเพศหญิง
ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของกลุ่มตัวอย่างที่จบการศึกษาสูงสุด
อายุ หมายถึง ระยะเวลา นับตั้งแต่เกิดจนถึงปีของข้าราชการตำรวจที่ตอบแบบสอบถาม โดยนับอายุเต็มปีบริบูรณ์

อาชีพ หมายถึง การประกอบอาชีพการงานของประชาชน

หมู่บ้านที่อยู่อาศัย หมายถึง หมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย 4 ด้านดังนี้

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมคิดเพื่อกำหนดประเด็นหลักการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาท้องถิ่น พิจารณาคัดเลือกและกำหนดแผนงานโครงการกิจกรรมในแผนพัฒนาตำบล

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ หมายถึง การที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการเข้ามา
ดำเนินการตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมตามแผนพัฒนา

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง การที่ประชาชนได้รับผลประโยชน์ทั้ง
โดยตรงและทางอ้อม จากการดำเนินงานตามแผนพัฒนาท้องถิ่น

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนร่วมติดตามและประเมินผล
การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ตามแผนพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษามีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแบบพัฒนา 3 ปี ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ได้ค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น
3. แนวคิดการกระจายอำนาจ
4. แนวคิดและหลักการจัดทำแผนพัฒนา 3 ปี
5. บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

1. ความหมายของการมีส่วนร่วม

นักวิชาการหลายท่าน ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้มีทั้งความหมายที่คล้ายคลึงกันและแตกต่างกันตามทัศนคติของแต่ละท่านและภูมิหลังทางวิชาการที่ได้ศึกษาค้นคว้า ประกอบด้วย

วิโรจน์ รอดวงษ์ (2544 : 46) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริมชักนำ และสร้างโอกาสให้ประชาชนทั้งส่วนบุคคล กลุ่มชุมชน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครเข้ามามีบทบาทในการดำเนินงานในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลาย ๆ เรื่องแล้วแต่กรณี การมีส่วนร่วมของประชาชนอาจตีกรอบได้แตกต่างกันเดิมรัฐมักจะมองในแง่ของการร่วมสมทบแรงงาน วัสดุ เงิน ร่วมคิด ร่วมวางแผน และร่วมกันทำงาน หรืออาจมองในแง่ของการเน้นการมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมวางแผนและร่วมทำงาน และร่วมกันบำรุงรักษามากกว่าการร่วมสมทบเงินหรือแรงงาน

สุภาพ ศรีเมือง (2544 : 12) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม ว่าเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการคิด ริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่าง ๆ อันมีผลกระทบต่อตน

การม คำพิฑูรย์ (2545 : 15) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือทุกขั้นตอน ซึ่งผลที่เกี่ยวข้องกับประชาชนได้เข้าใจให้เกิดการกระทำที่มีส่วนร่วม เพื่อให้บรรลุผลในสิ่งที่ประชาชนมุ่งหวัง กับทั้งที่ทำให้เกิดความรูสึกับผิดชอบร่วมกัน

สุदारรณ มีบัว (2545 : 15) ได้สรุปความของการมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ทำให้ประชาชนสมัครใจเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมกันทำกิจกรรมหรือการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปตามทิศทางที่ต้องการ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมกลุ่มในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่งหรือทุกขั้นตอน โดยร่วมคิดหาแนวทางวิธีการในการดำเนินงาน ร่วมดำเนินการ ร่วมในการกำหนดเปลี่ยนแปลง การร่วมในการตัดสินใจและร่วมติดตามการดำเนินงานในกิจกรรมที่ทำร่วมกันรวมทั้งรับประโยชน์จากกิจกรรมนั้นด้วย

ภคจิรา ปกป้อง (2546 : 11) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนตระหนักถึงสถานการณ์ของเขาว่า เขาควรกระทำอย่างไรบ้างเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายใต้การกำหนด และการดำเนินการของประชาชนเองทั้งนี้ จะเกี่ยวข้องกับการเข้าไปร่วมแสดงความคิดเห็นวางแผนตัดสินใจดำเนินการ และการติดตามประเมินผล การมีส่วนร่วมอาจเป็นการเข้าร่วมโดยตรงด้วยตนเอง หรือสนับสนุนให้ผู้อื่นเข้าร่วม โดยผู้เข้าร่วมอาจอยู่ในฐานะผู้กระทำ (Actors) หรืออาจอยู่ในฐานะผู้ได้รับประโยชน์ (Benefit) อย่งไรก็ตามการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา จะเกี่ยวข้องข้องกับเรื่องต่อไปนี้

1. ร่วมศึกษาปัญหา สาเหตุของปัญหา และความต้องการของชุมชน
2. ร่วมคิดร่วมสร้างรูปแบบการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหา และสนองความต้องการ
3. ร่วมกำหนดทิศทาง แผนงาน โครงการหรือกิจกรรม
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมบริหารงานร่วมพัฒนาทั้งสติปัญญา แรงงาน และทุน ตามขีด

ความสามารถ รวมทั้งการติดตามประเมินผล และซ่อมบำรุงที่เกิดจากการดำเนินกิจกรรมนั้น

วาสนา ถิ่นขาม (2548 : 26) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าร่วมกิจกรรมร่วมกัน โดยเริ่มที่แต่ละคนมีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยกิจกรรมเหล่านั้น สัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของประชาชน เป็นปัญหาที่เห็นพ้องต้องกันว่ามีเกิดขึ้นภายในชุมชน จนก่อให้เกิดเป็น

กิจกรรมหรือโครงการร่วมกัน โดยกิจกรรมหรือโครงการนั้นเกิดจากการกระทำโดยบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่กระทำผ่านองค์กร องค์กรจึงเปรียบเสมือนตัวนำสู่การเปลี่ยนแปลง ที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของชุมชนได้

พัชรินทร์ สิริสุนทร (2549 : 33) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การมีส่วนร่วมหมายถึง การแลกเปลี่ยนความรู้ ทักษะ ทักษะ ความต้องการ และวัฒนธรรมการพัฒนาของผู้แสดงทางสังคม (Social Actors) ทุกภาคส่วน เพื่อมีส่วนแบ่งในอำนาจของการตัดสินใจ และรับประโยชน์จากการพัฒนา

จิราวัลย์ วรวงศ์ (2550 : 25) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมตั้งแต่ขั้นตอนแรก ในการค้นหาปัญหา ตระหนักถึงปัญหา มีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมในการลงทุนในส่วนของสินทรัพย์ แรงงาน และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ รวมถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผลการปฏิบัติงาน

พรชัย จิตชินะกุล (2551 : 22) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ ของกิจกรรมการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยการมีส่วนร่วมนี้ผู้เข้าร่วมได้ใช้ความพยายามและความเสียสละในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น เสียสละร่างกายและแรงใจ เวลา และวัตถุประสงค์บางประการ เพื่อให้บรรลุผลการดำเนินงานตามที่ตั้งไว้

Keith (1972 : 5) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์ของบุคลากรหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งผลของการเกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น กับทั้งให้เกิดความรู้สึกผูกพันร่วมกับกลุ่มดังกล่าวด้วย

สรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมและเกี่ยวข้องในขั้นตอนต่าง ๆ ในองค์กรหรือกระทำในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง โดยร่วมคิดร่วมตัดสินใจแก้ไขปัญหามาเพื่อแสดงถึงความสนใจอย่างจริงจัง เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายและยังเกิดความรับผิดชอบในกิจกรรมที่ร่วมกันกระทำ และร่วมติดตามการดำเนินงานในกิจกรรมที่ได้ทำร่วมกัน

2. หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน

2.1 หลักการมีส่วนร่วมและประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2532 : 275 - 276) ได้กำหนดหลักการมีส่วนร่วมและแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ ดังนี้

1. ต้องยึดหลักความต้องการ และปัญหาของประชาชนเป็นจุดเริ่มต้น กิจกรรมหากกิจกรรมที่จะนำไปให้ประชาชนเป็นเรื่องใหม่ ก็ต้องใช้ระยะเวลาในการกระตุ้น เร่งเร้าความสนใจให้มีความรู้ความเข้าใจจนประชาชนยอมรับความจำเป็น และประโยชน์ในการทำกิจกรรมเหล่านั้น

2. กิจกรรมต้องดำเนินการในลักษณะกลุ่ม เพื่อสร้างพลังกลุ่มในการ รับผิดชอบร่วมกัน

3. แนวทางการพัฒนากิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนต้องคำนึงถึงขีดความสามารถของประชาชนในการที่จะดำเนินการต่อไปได้โดยไม่ต้องพึ่งพาทรัพยากรภายนอก โดยเฉพาะในระยะเริ่มแรกต้องมีการทุ่มเทในลักษณะการให้เปล่าโดยสิ้นเชิง ต้องทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกเป็นเจ้าของร่วมกัน และต้องให้ประชาชนสามารถดำเนินการด้วยตนเองได้ต่อไป เนื่องการช่วยเหลือจากภายนอกสิ้นสุดลง

4. กิจกรรมพัฒนาที่นำเข้าไปในชุมชน ต้องสอดคล้องกับสภาพแวดล้อม ความพร้อมของชุมชน ความสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน

5. เริ่มต้นกิจกรรมโดยอาศัยผู้นำของชุมชน ผู้นำชุมชนทั่วไปจะสามารถรับ ทรรศนะ และยอมรับสิ่งใหม่ ๆ ได้เร็วกว่าประชาชน และผู้นำเป็นที่ศรัทธาของประชาชน อยู่ในตัวอยู่แล้ว การเริ่มต้นจากผู้นำจึงเป็นไปได้เร็วกว่าการเริ่มต้นที่ตัวประชาชน

6. ขั้นตอนการดำเนินงานต่าง ๆ ต้องให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ ขึ้นต้นกล่าวคือร่วมกันหาข้อมูล ร่วมกันหาสาเหตุของปัญหา ร่วมปรึกษาหารือวิธีการแก้ไข ปัญหา ร่วมกันตัดสินใจ ร่วมกันวางแผน ร่วมกันปฏิบัติงาน ร่วมกันติดตามผลงาน จนถึงขั้น การร่วมบำรุงรักษาในระยะยาว

อังคณา วงษ์นอก (2547 : 26) ได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า การที่ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงกับองค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านการมีส่วนร่วมในการ วางแผนขององค์การบริหารส่วนตำบลในทุกขั้นตอน และการมีส่วนร่วมโดยอ้อมของ ประชาชน คือ การมีส่วนร่วมผ่านตัวแทนของประชาชน นั่นก็คือ สมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลทำหน้าที่บริหารงานในกิจกรรมแทนตนในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหาร ส่วนตำบล ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้ทั้งทางตรง และทางอ้อม การเปิดโอกาสและ เชิญชวนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้มีหน้าที่ในการวางแผนจะละเลยมิได้

สรุป หลักการมีส่วนร่วมของประชาชน การเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดปัญหาของประชาชน การมีส่วนร่วมในการหาวิธีการแก้ไข ปัญหา การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม และการมีส่วนร่วมในการติดตามผล ซึ่งการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นวิธีการที่สร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับประชาชน ได้เรียนรู้ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

3. ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม

ประโยชน์ของการมีส่วนร่วมของประชาชนมีดังต่อไปนี้ (วิทยา บุญยะเวชชิน. 2543 : 7)

3.1 เพิ่มคุณภาพของการตัดสินใจ กระบวนการปรึกษาหารือกับสาธารณชนช่วยให้เกิดความกระฉับในวัตถุประสงค์ และความต้องการของโครงการหรือนโยบายนั้นๆ ได้อยู่เสมอ สาธารณชนสามารถที่จะผลักดันให้เกิดการทบทวนข้อสันนิษฐานที่ปิดบังอยู่ ซึ่งอาจจะปิดบัง ไม่ให้มองเห็นทางออกที่มีประสิทธิภาพที่สุดบ่อยครั้ง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนให้เกิดการพิจารณาถึงทางเลือกใหม่แทนวิธีการที่ได้เคยใช้กันมาในอดีต สาธารณชนมักจะมีข้อมูลที่สำคัญซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างในการที่จะไปสู่การตัดสินใจก่อให้เกิดความแตกต่างระหว่างโครงการที่ประสบความสำเร็จและไม่ประสบความสำเร็จ

3.2 การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา กระบวนการหรือโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเต็มรูปแบบ มักจะสิ้นเปลืองและเสียเวลา แต่ในทางปฏิบัติแล้วการมีส่วนร่วมของประชาชนมาตั้งแต่ต้นสามารถที่ลดความล่าช้าและลดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งของประชาชน ได้การตัดสินใจอย่างใดอย่างหนึ่งอาจจะดูว่าสิ้นเปลืองและเสียเวลากว่าที่จะตัดสินใจได้ แต่ว่าเมื่อตัดสินใจแล้วและนำมาสู่การปฏิบัติก็อาจจะเป็นวิธีที่ประหยัดกว่าด้วยซ้ำ

3.3 การสร้างฉันทามติ การมีส่วนร่วมของประชาชนสามารถที่จะสร้างข้อตกลงที่มั่นคงและยืนยาวและการยอมรับระหว่างกลุ่มซึ่งอาจจะมีความเห็นขัดแย้งกันคนละทาง การมีส่วนร่วมยังก่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างคู่กรณี ลดความขัดแย้งทางการเมืองและสร้างให้เกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

3.4 การเพิ่มความง่ายต่อการนำไปปฏิบัติ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้คนเรามีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น และครั้งหนึ่งเมื่อได้ร่วมตัดสินใจแล้ว เราย่อมต้องการที่จะเห็นสิ่งนั้นนำไปปฏิบัติได้ ไม่เพียงแต่จะมีความสนับสนุนทางการเมือง

ต่อการนำไปปฏิบัติ แต่กลุ่มและปัจเจกชนอาจจะรู้สึกกระตือรือร้นในการที่จะช่วยให้เกิดผล
ในทางปฏิบัติ

3.5 การหลีกเลี่ยงการเผชิญหน้า “กรณีที่น่ากลัวที่สุด” บางครั้งเมื่อความขัดแย้ง
นำไปสู่ความขมขื่นและการเป็นปฏิปักษ์ มักจะยาวยิ่งขึ้นในการที่จะแก้ปัญหาประเด็นนั้น
การมีส่วนร่วมของประชาชนก่อให้เกิดโอกาสที่คู่กรณี จะแสดงความต้องการของกลุ่มเขา
และความห่วงกังวลที่ปราศจากความรู้สึกที่เป็นปฏิปักษ์ การมีส่วนร่วมของประชาชนตั้งแต่ต้น
สามารถลดการเผชิญหน้ากันอย่างรุนแรงที่อาจจะเป็นไปได้ อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนไม่ใช่ยาวิเศษ มันไม่อาจที่จะลดหรือกำจัดความขัดแย้งในทุก ๆ กรณีได้

3.6 การดำรงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือและความชอบธรรม วิธีทางที่จะนำไปสู่
ความชอบธรรม และการดำรงอยู่ของความชอบธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อการตัดสินใจ
ก่อให้เกิดความขัดแย้ง ก็คือต้องใช้กระบวนการตัดสินใจซึ่งโปร่งใสและน่าเชื่อถือต่อ
สาธารณชนและการมีส่วนร่วมของประชาชนยังก่อให้เกิดความเข้าใจถึงเหตุผลที่นำไปสู่การ
ตัดสินใจนั้น ๆ

3.7 การคาดคะเนความห่วงกังวลของประชาชนและค่านิยมของสาธารณชนใน
ขณะที่เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นทำงานกับสาธารณชน ในโครงการมีส่วนร่วมของประชาชนเขาจะ
ค่อย ๆ เพิ่มความรู้สึกที่ไวต่อความห่วงกังวลของสาธารณชน และต่อที่ว่าสาธารณชนมองการ
ปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างไร บ่อยครั้งที่ทัศนคติเหล่านี้ได้นำมาพูดคุยกันภายใน
เพื่อที่ว่าเจ้าหน้าที่จะได้เกิดความตระหนักถึงการตอบสนองของสาธารณชนที่เป็นไปได้ต่อ
กระบวนการและการตัดสินใจต่าง ๆ ถึงแม้ว่าประเด็นนั้นอาจจะไม่ใหญ่โตมากนักที่จะต้องทำ
โครงการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างเป็นทางการ

3.8 การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชนประโยชน์
อันสำคัญอย่างยิ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ การให้การศึกษาต่อสาธารณชนที่ดีขึ้น
กว่า ผู้มีส่วนร่วมไม่เพียงแต่จะเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหา แต่เขายังได้เรียนรู้ด้วยว่ากระบวนการ
ตัดสินใจ โดยองค์กรส่วนท้องถิ่นของเขาควรจะเป็นอย่างไร และทำไมจึงต้องตัดสินใจดังกล่าว
การมีส่วนร่วมของประชาชนยังเป็นเวทีการฝึกที่มีประสิทธิภาพของผู้นำท้องถิ่นในอนาคตอีก
ด้วย

นอกจากนี้ อร์ทซ์ ก็ผล ได้อธิบายถึงประโยชน์การมีส่วนร่วมของประชาชน
ดังต่อไปนี้ว่า

1. เพิ่มคุณภาพการตัดสินใจช่วยให้เกิดพิจารณาทางเลือกใหม่ ทำให้การตัดสินใจรอบคอบขึ้น

2. การลดค่าใช้จ่ายและการสูญเสียเวลา เมื่อการตัดสินใจนั้นได้รับการยอมรับ จะช่วยลดความขัดแย้งระหว่างการนำไปปฏิบัติ

3. การสร้างฉันทามติ ลดความขัดแย้งทางการเมืองและเกิดความชอบธรรมในการตัดสินใจของรัฐ

4. การเพิ่มความง่ายในการนำไปปฏิบัติ สร้างให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของและมีความกระตือรือร้นในการช่วยให้เกิดผลในทางปฏิบัติ

5. การมีส่วนร่วมตั้งแต่ต้นสามารถลดการเผชิญหน้าและความขัดแย้งที่รุนแรงได้

6. ช่วยให้เจ้าหน้าที่ของรัฐมีความใกล้ชิดกับประชาชนและไวต่อความกังวลของประชาชน และเกิดความตระหนักในการตอบสนองต่อความกังวลของประชาชน

7. การพัฒนาความเชี่ยวชาญและความคิดสร้างสรรค์ของสาธารณชน ถือว่าเป็นการให้การศึกษาชุมชน เพื่อเรียนรู้กระบวนการตัดสินใจ และเป็นเวทีฝึกผู้นำชุมชน

8. ช่วยทำให้ประชาชนสนใจประเด็นสาธารณะมากขึ้น เป็นการเพิ่มทุนทางสังคม และช่วยเสริมสร้างให้ประชาชนเป็นพลเมืองที่กระตือรือร้น สอดคล้องกับการปกครองตามหลักประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (อรทัย กัทผล. 2546 : 9 - 10)

สรุป ประโยชน์ของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเพิ่มคุณภาพในการตัดสินใจเนื่องจากได้มีประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทำให้เกิดความใกล้ชิดกับประชาชนและเกิดความคิดสร้างสรรค์ทำให้การตัดสินใจมีความรอบคอบมากขึ้น

4. ทฤษฎีการมีส่วนร่วม

4.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวางแผน

ในการดำเนินงานใด ๆ ก็ตามที่จะให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องมีการวางแผนดังมีผู้ให้ทฤษฎีไว้ ดังนี้

4.1.1 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวางแผนของ แม็ก โคนัลด์ (McDonald) ได้เสนอทฤษฎีจุดเน้นเกี่ยวกับโอกาสเกิดศักยภาพในการมีส่วนร่วมของกลุ่มผลประโยชน์ โอกาสความตระหนักและโอกาสในการกระทำการวางแผนจะต้องเกี่ยวข้องและมีผลกระทบกับกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ซึ่งกลุ่มผลประโยชน์ เหล่านั้นมีอิทธิพลต่อการดำเนินงานในการวางแผนจึงจำเป็นต้องเปิดโอกาสให้กลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนในขั้นตอนต่าง ๆ (ประทุม รอดประเสริฐ. 2543 : 116 - 117)

4.1.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวางแผนของ Travis ได้เสนอทฤษฎีการมีส่วนร่วมในการวางแผนสมอง การให้ความรู้ และการประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของประชาชนสิ่งเหล่านี้เขาถือว่าเป็น การตกแต่งทิศทางของกระบวนการวางแผนและชี้ให้เห็นว่าในการวางแผนทุกระดับ จะประกอบด้วย 1) สมอง 2) กระบวนการวางแผนและการออกแบบเบื้องต้น 3) กระบวนการออกแบบและการลงมือพัฒนา 4) กระบวนการเตรียมการทุกขั้นตอน จะมีความสัมพันธ์กัน สิ่งสำคัญคือ การให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อให้เกิดการยอมรับไม่มีปฏิกิริยาต่อต้าน (ประชุม รอดประเสริฐ. 2543 : 114 - 115)

4.2 ทฤษฎีการมีส่วนร่วมกับภาวะผู้ตาม

ทฤษฎีการมีส่วนร่วม หรือภาวะผู้ตาม ทฤษฎีนี้ได้รับความสนใจจากนักวิชาการส่วนใหญ่ไม่น้อยมาก เนื่องจากนักวิชาการคิดว่าหากองค์กรมีภาวะผู้นำที่ดี ก็จะพลอยมีภาวะผู้ตามที่ดีไปด้วยเป็นการมองค่อนข้างแคบ เพราะนอกจากจะมองปรากฏการณ์เพียงด้านเดียวแล้วการที่นักวิชาการให้ความสำคัญแก่การมีส่วนร่วมหรือภาวะผู้ตามนั้น พอสรุปสาเหตุหลายประการด้วยกัน คือ ประการแรก นักวิชาการบางคนอาจไม่แน่ใจว่าองค์กรมีความจำเป็นมากน้อยเพียงใด ที่จะต้องให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประการที่สอง ผู้คนยังไม่แน่ใจในวัตถุประสงค์ของการยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมคือ อะไรกันแน่ ประการที่สาม หากผู้นำยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ผู้ตามเหล่านั้นได้แก่ใครบ้าง ผู้ตามทั้งหมด หรือเฉพาะผู้ตามที่ใกล้ชิดสนิทสนมกับผู้นำเท่านั้น และประการสุดท้าย หากผู้นำยอมให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมแล้ว ผู้ตามควรจะมีส่วนร่วมมากน้อยเพียงใด และลักษณะการมีส่วนร่วมเช่นนั้นสะท้อนให้เห็นถึงลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามอย่างไรบ้าง

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2539 : 23) ทฤษฎีการมีส่วนร่วมอาจมีอยู่มากมายหลายทฤษฎีด้วยกัน แต่ละทฤษฎีการมีส่วนร่วมสามารถแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ ๆ คือ ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) และทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

4.2.1 ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำและถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ถอดถอนผู้นำเป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงาน อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้เน้นเฉพาะการวางโครงการสร้างสถาบันเพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น เช่น การเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งโดยคะแนนลับและการประชุมหารือประจำปี จะเห็นได้ว่า การมีส่วนร่วมตามนัยของทฤษฎีนี้มีได้เปิดโอกาสให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริง และการมี

ส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจ ได้แก่ บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้ารับสมัครเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นแต่ไม้ประดับเท่านั้น

4.2.2 ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy)

ตามแนวความคิดของทฤษฎีนี้ การมีส่วนร่วมมีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแค่เพียงแต่เข้าพิจารณาเลือกตั้งหรือถอดถอนผู้นำเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของนโยบาย ยิ่งกว่านั้น ทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาทางการเมืองสังคม ที่มีความรับผิดชอบ คือ มองว่าการไม่ยอมให้มีส่วนร่วมนับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

จากทฤษฎีดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบ การที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งผลที่เกี่ยวข้องกับประชาชนได้ตรงใจให้เกิดการกระทำที่มีส่วนร่วม เพื่อให้บรรลุผลในสิ่งที่ประชาชนมุ่งหวัง และรับผิดชอบร่วมกัน

5. ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการพัฒนา

ปัจจุบันการพัฒนาชุมชนนั้นหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนต่างมุ่งส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มากที่สุดทั้งนี้ เนื่องมาจากได้เล็งเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วม ดังนี้ (สมนึก ปัญญาสิงห์, 2532 : 276 - 277)

5.1 การมีส่วนร่วมของชุมชนสามารถสร้างการยอมรับในคุณค่าของสังคม และวัฒนธรรมภายในชุมชนได้ และบางครั้งสามารถเปลี่ยนแปลงบรรทัดฐานของชุมชนที่ไม่พึงปรารถนาอีกด้วย

5.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นวิธีการที่สามารถสร้างประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับประชาชนได้เรียนรู้ และนำไปปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

5.3 การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการระดมเอาพลังความคิดพลังกาย พลังใจและทรัพยากรต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนออกมาใช้ประโยชน์ต่อชุมชน

5.4 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการสนับสนุนการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีการกระจายอำนาจ

5.5 การมีส่วนร่วมของชุมชนสอดคล้องกับปรัชญาทางสังคมและการเมือง (Social Political Philosophy) ที่ต้องการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการพัฒนา วางแผนดำเนินการและประเมินผล

5.6 การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาใด ๆ

ก็ตามถ้าขาดความร่วมมือและการมีส่วนร่วมแล้ว กิจกรรมหรือโครงการนั้น ๆ ก็ไม่สามารถดำเนินต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและจะประสบความล้มเหลวในที่สุด

จากความคิดเห็นดังกล่าว สรุปได้ว่า ความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนานั้นมีความสำคัญมากในการสร้างความยอมรับ การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ การระดมความคิดเพื่อพัฒนาพื้นที่ของตน อีกทั้งยังเป็นการปลูกฝังความเป็นประชาธิปไตย

6. รูปแบบและขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน

ในการที่องค์กรจะสามารถดำเนินงานได้อย่างใดอย่างหนึ่งนั้น บุคคลและสมาชิกจะมีรูปแบบการมีส่วนร่วมดังมีผู้ได้อธิบายรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

6.1 รูปแบบของการมีส่วนร่วม Jose A. Agbayani ได้อธิบายรูปแบบของการมีส่วนร่วม โดยแบ่งออกเป็น 16 รูปแบบ คือ (อ่าน วุฑฒิกรมรรักษ์ยา. 2526 : 33 - 34)

- 6.1.1 การมีส่วนร่วมในการประชุม
- 6.1.2 การมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการ
- 6.1.3 การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้นำ
- 6.1.4 การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ชักชวน
- 6.1.5 การมีส่วนร่วมในการสัมภาษณ์
- 6.1.6 การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้บริโภค
- 6.1.7 การมีส่วนร่วมในการเป็นผู้ริเริ่ม
- 6.1.8 การมีส่วนร่วมในผู้ใช้แรงงาน
- 6.1.9 การมีส่วนร่วมออกวัสดุอุปกรณ์
- 6.1.10 การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
- 6.1.11 การตีปัญหาให้กระจ่าง
- 6.1.12 การออกเสียงสนับสนุน
- 6.1.13 การออกเสียงเลือกตั้ง
- 6.1.14 การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์ให้ถูกต้อง
- 6.1.15 การช่วยเหลือในการในการรักษาโครงการ
- 6.1.16 การเป็นสมาชิก

6.2 รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนา ดังนี้ (ไพรัตน์ เตชะรินทร์. 2530

6.2.1 องค์กรประชาชนที่ตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการมีการรวมตัวกันเองเป็นกลุ่มขนาดเล็กในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ เพื่อร่วมทำประโยชน์ต่อส่วนรวมหรือสมาชิกกลุ่มส่วนใหญ่ จะได้รับการสนับสนุนจากส่วนราชการหรือองค์กรเอกชน เช่น ลูกเสือชาวบ้าน กลุ่มออมทรัพย์

6.2.2 องค์กรประชาชนที่ตั้งขึ้นอย่างเป็นทางการ เป็นองค์กรที่ประชาชนทำกิจกรรมตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียน หรือตามที่กฎหมายบัญญัติบทบาทหน้าที่ไว้ เช่น คณะกรรมการหมู่บ้าน สภาตำบลองค์การบริหารส่วนตำบล

6.2.3 ตัวแทนบุคคล หรือตัวแทนองค์กรเอกชนเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการ เช่น คณะกรรมการประสานงานในกิจกรรมของรัฐบาล

6.3 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา 5 ขั้นตอนดังนี้ (บุญชู แก้วส่อง, 2531 : 15 - 19)

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในขั้นริเริ่มพัฒนาเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการค้นคว้าปัญหา สาเหตุของปัญหา กำหนดความต้องการ การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการ และหาแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในขั้นดำเนินการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์ โดยการสนับสนุนทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ และแรงงานหรือการเข้าร่วมบริหารงานประสานงาน และดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในขั้นรับผลประโยชน์จากการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้จากการพัฒนา หรือยอมรับผลกระทบอันเกิดจากการพัฒนาทั้งด้านวัตถุ และจิตใจที่แสดงออกมาในเชิงรูปธรรมต่อสังคม หรือบุคคลก็ตาม

ขั้นที่ 5 การมีส่วนร่วมในการประเมินผลพัฒนา เป็นขั้นตอนที่ประชาชนเข้าร่วมประเมินผลการพัฒนาที่ได้กระทำไปว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใดซึ่งการประเมินอาจปรากฏในรูปของการประเมินย่อย (Formative Evaluation) อันเป็นการประเมินผลความก้าวหน้าที่ทำเป็นระยะ ๆ หรือการประเมินรวบยอด (Summative Evaluation) อันเป็นการประเมินผลโดยรวมหลังจากเสร็จสิ้นโครงการ

6.4 ขั้นตอนของยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชนบท ของ Max Lowdermilk and W. Robert Laitos ได้เสนอ 7 ขั้นตอนดังนี้ (อนงค์ พัฒนจักร. 2535 : 34)

6.4.1 การสำรวจขั้นตอน (Preliminary Reconnaissance)

6.4.2 การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญปัญหา (Priority Problem Identification Studied)

6.4.3 การแสวงหาแนวทางแก้ไข (Search for Solution)

6.4.4 การกำหนดแนวทางแก้ไข (Assessment of Solution)

6.4.5 การปฏิบัติตามโครงการ (Project Implementation)

6.4.6 การประเมินโครงการ (Formal Project Evaluation)

6.4.7 การพิจารณาทบทวนโครงการเพื่อดำเนินการให้เสร็จสมบูรณ์ (Project Reconsideration of Completion)

6.5 ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชน 4 ขั้นตอน เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2539 : 41 ; อ้างถึงใน ทวีศักดิ์ ปัทยา. 2550 : 25) ได้แบ่งไว้ดังนี้

6.5.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

6.5.2 การมีส่วนร่วมในการค้นการวางแผนดำเนินกิจกรรม

6.5.3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

6.5.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

6.6 การส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล (กองราชการส่วนตำบล กระทรวงมหาดไทย. 2543 : 29)

6.6.1 ร่วมคิดกำหนดความต้องการ องค์การบริหารส่วนตำบลต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การพัฒนา หรือเป้าหมายของการพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล กล่าวคือ เป็นการหล่อหลอมความต้องการของประชาชนที่หลากหลาย เพื่อกำหนดเป็นภาพแหล่งความสำเร็จที่ต้องการเกิดขึ้นในอนาคตที่อยู่บนพื้นฐานความเป็นไปได้และสามารถแก้ไขปัญหาคือความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

6.6.2 ร่วมจัดทำแผนพัฒนา หลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบล และประชาคมได้ร่วมกันคิดกำหนดวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ ซึ่งเปรียบเสมือนได้กำหนดจุดหมายที่จะเดินให้ถึงและกำหนดเส้นทางการเดินทางต่อไปก็จะเป็นการกำหนดวิธีการเดินไปสู่จุดหมายก็คือการกำหนดแผนงานโครงการต่าง ๆ ซึ่งสามารถให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมได้ใน 2 ลักษณะ

1) องค์กรบริหารส่วนตำบลควรแต่งตั้งผู้แทนชุมชน กลุ่มอาชีพ หรือกลุ่มอื่น ๆ เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบลในการพิจารณาความเหมาะสมของแผนงาน โครงการ

2) องค์กรบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ชุมชนระดับหมู่บ้านหรือกลุ่มต่าง ๆ ในท้องถิ่นได้เสนอแผนงานโครงการที่สอดคล้องกับปัญหาความต้องการของกลุ่มหรือชุมชนนั้น เพื่อให้องค์กรบริหารส่วนตำบลได้พิจารณาเป็นข้อมูลในการกำหนดเป็นแผนงาน/โครงการพัฒนาขององค์กรบริหารส่วนตำบล

6.6.3 ให้ประชาชนได้รับรู้ ตรวจสอบและแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อแผนงาน โครงการพัฒนาขององค์กรบริหารส่วนตำบล ทั้งระยะสั้นและระยะปานกลาง โดยการจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นต่อร่างแผนพัฒนา ก่อนจะเสนอให้สภาองค์กรบริหารส่วนตำบล พิจารณาให้ความเห็นชอบ ทั้งนี้รักษาสีทธิของประชาชนตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา 59

6.6.4 องค์กรบริหารส่วนตำบล ต้องใช้แผนงานพัฒนาเป็นแนวทางในการบริหารกิจการขององค์กรบริหารส่วนตำบล เพื่อตอบสนองปัญหาความต้องการของประชาชน และเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติ สภาตำบลและองค์กรบริหารส่วนตำบล โดยใช้แผนพัฒนาองค์กรบริหารส่วนตำบล เป็นแนวทางการจัดทำกรทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือเพิ่มเติม

6.6.5 ให้ประชาชนร่วมปฏิบัติติดตามและประเมินผลการนำแผนพัฒนาไปสู่การปฏิบัติโดยเฉพาะกิจกรรม/โครงการที่ต้องใช้งบประมาณ จะต้องผ่านกระบวนการจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณและได้รับความเห็นชอบจากสภาองค์กรบริหารส่วนตำบลและได้รับการอนุมัติจากนายอำเภอก่อน

1) การร่วมปฏิบัติให้กลุ่มต่าง ๆ หรือประชาชนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายของการพัฒนาเข้าร่วมดำเนินการตามโครงการในรูปแบบต่าง ๆ ได้แก่ สนับสนุนกิจกรรมของกลุ่มต่าง ๆ ให้กลุ่มเป็นผู้ดำเนินการเอง

2) ให้ประชาชนได้ตรวจสอบการดำเนินงานขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นให้เป็นไปด้วยความถูกต้อง โปร่งใส โดยให้ผู้แทนชุมชนตามข้อเสนอของประชามร่วมเป็นกรรมการในกระบวนการจัดซื้อ จัดจ้าง ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการพัสดุขององค์กรบริหารส่วนท้องถิ่น

3) การติดตามประเมินผล การเปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมปฏิบัติงานทำให้ทราบความก้าวหน้าของโครงการปัญหา/อุปสรรคในการปฏิบัติงาน นอกจากนั้นหลังสิ้นปีงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบล ควรจัดประชุมประชาคมเพื่อชี้แจงผลการดำเนินงานและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ประเมินผลประโยชน์ที่รับจริง

จากรูปแบบและขั้นตอนในการมีส่วนร่วมดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมนั้นประชาชนสามารถมีส่วนร่วมได้หลายรูปแบบและหลายขั้นตอนทั้งในทางตรงและทางอ้อมในขั้นตอนที่สำคัญ เช่น การกำหนดความต้องการการวางแผนการดำเนินการ การติดตามและประเมินผล ซึ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมนี้จะครอบคลุมในกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการมีส่วนร่วม

7 ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม

ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมมี ดังนี้ (นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. 2537 : 183)

1. ความศรัทธาที่มีต่อความเชื่อถือบุคคลสำคัญและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ทำให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การลงแขก การบำเพ็ญประโยชน์ การสร้างโบสถ์วิหาร

2. ความเกรงใจที่มีต่อบุคคลที่เคารพนับถือ หรือมีเกียรติยศ ตำแหน่ง การให้ประชาชนเกิดความเกรงใจที่จะมีส่วนร่วมทั้ง ๆ ยังไม่มีความศรัทธาหรือความเต็มใจอย่างเต็มเปี่ยมที่จะกระทำ เช่น ผู้ใหญ่ออกปากขอแรง ผู้น้อยก็ช่วยแรง

รีดเดอร์ (Reeders) ได้สรุปปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการรักษาการมีส่วนร่วมของประชาชน ไว้ 11 ประการ ดังนี้ (วิทยา บุญยะเวชชีวิน. 2543 : 6)

1. การปฏิบัติให้คล้อยตามความเชื่อพื้นฐาน กล่าวคือ บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนกัน จะเลือกแบบวิธีการปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องและคล้ายคลึงกับความเชื่อพื้นฐานของตนเอง

2. มาตรฐานคุณค่า บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนกันจะปฏิบัติในลักษณะที่สอดคล้อง ของตน

2.1 เป้าหมาย บุคคลและกลุ่มบุคคลดูเหมือนกันจะส่งเสริมปกป้องและรักษาเป้าหมายของตน

2.2 ประสพการณ์ที่ผิดปกติธรรมดา พฤติกรรมของบุคคลหรือกลุ่มบุคคล บางครั้ง มีรากฐานที่ผิดปกติธรรมดา

2.3 ความคาดหวัง บุคคลและกลุ่มบุคคลจะประพฤติตามแบบที่ตน
คาดหวังว่าจะต้องประพฤติในสถานการณ์เช่นนั้น ทั้งยังชอบปฏิบัติต่อผู้อื่นในลักษณะที่ตน
คาดหวังจากผู้อื่นด้วยเช่นกัน

2.4 การมองแต่ตัวเอง บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึก
ว่าตนเองควรกระทำเช่นนั้น

2.5 การบีบบังคับ บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยความรู้สึกว่า
ตนเอง ถูกบังคับให้ทำ

2.6 นิสัยและประเพณี บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะทำสิ่งต่าง ๆ ซึ่งเรานิสัย
ชอบกระทำเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ

2.7 โอกาส บุคคลและกลุ่มบุคคลมักจะเข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการ
ปฏิบัติของสังคมโดยเฉพาะ ในทางที่เกี่ยวข้องกับจำนวนและชนิดของโอกาส ซึ่งโครงการ
ของสังคมเอื้ออำนวยเข้ามามีส่วนร่วมในการกระทำเช่นนั้นเท่าที่พวกเขาได้รับรู้มา

2.8 ความสามารถ บุคคลและกลุ่มบุคคล มักจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม
บางอย่าง ที่ตนเห็นว่าสามารถทำในสิ่งที่ต้องการให้เขาทำในสถานการณ์เช่นนั้น

2.9 การสนับสนุน บุคคลและกลุ่มบุคคล มักจะเริ่มปฏิบัติเมื่อเขาารู้สึกว่าเข้า
ได้รับการสนับสนุนที่ดีพอให้กระทำการเช่นนั้น

จากแนวคิดของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานในองค์กร
สามารถบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการร่วมคิดร่วมทำร่วมแก้ไขปัญหา
ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนนั้น มีความแตกต่างกันกับการที่ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน
ด้วยเหตุนี้การวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลจึงต้องเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของ
ประชาชน เพื่อให้แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแผนที่ตอบสนองต่อปัญหาความ
ต้องการของประชาชนและประโยชน์สุขในชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม (2546 : 21) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่าเป็นการ
ปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครอง และ
ดำเนินกิจกรรมบางอย่างโดยดำเนินการเองเพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงาน
จะปราศจากการควบคุมของรัฐเพราะองค์กรปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

หรือการปกครองท้องถิ่นหมายถึง การปกครองซึ่งหน่วยการปกครองท้องถิ่นได้มีการเลือกตั้ง โดยอิสระ เพื่อเลือกผู้มีหน้าที่บริหารการปกครองท้องถิ่นมีอำนาจอิสระ พร้อมรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้ โดยปราศจากการควบคุมของหน่วยการบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นยังต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศไม่ได้เป็นรัฐอิสระใหม่แต่อย่างใด

จากความหมายของการปกครองท้องถิ่นข้างต้นสามารถสรุปเป็นหลักการปกครองท้องถิ่นในสาระสำคัญ ดังนี้ (โกวิท พวงงาม, 2546 : 21 - 22)

1. การปกครองของชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านี้อาจมีความแตกต่างกัน ในความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยจัดเป็น กรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว
2. หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอสมควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขตหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นก็กลายเป็นรัฐอธิปไตยเอง เป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลนั้นเป็นสำคัญ รวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเอง สิทธิตามกฎหมายแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ

3.1 หน่วยการปกครองท้องถิ่น มีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับต่างๆขององค์กรปกครองท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่ และเพื่อใช้บังคับประชาชนในท้องถิ่น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบัญญัติตำบล เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการท้องถิ่นนั้น ๆ

4. มีองค์กรที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์กรที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่ายคือ องค์กรฝ่ายบริหาร และองค์กรฝ่ายนิติบัญญัติ เช่นการปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และฝ่ายสภาเทศบาลเป็นฝ่าย

นิติบัญญัติ หรือในแบบมหานคร คือ กรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครเป็นฝ่ายบริหาร สภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติเป็นต้น

5. ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จากแนวความคิดที่ว่า ประชาชนในท้องถิ่นเท่านั้นที่จะรู้ปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง หน่วยการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีคนในท้องถิ่นมาบริหารงานเพื่อให้สมเจตนารมณ์และความต้องการของชุมชนและอยู่ภายใต้การควบคุมของประชาชนในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจในระบบและกลไกของประชาธิปไตยอย่างแท้จริงอีกด้วย

สรุป โกวิทย์ พวงงาม ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินกิจการบางอย่างโดยดำเนินการกันเองเพื่อบำบัดความต้องการของตนได้มีการเลือกตั้งโดยอิสระ พร้อมความรับผิดชอบซึ่งตนสามารถที่จะใช้ได้ โดยปราศจากการควบคุมของฝ่ายบริหารราชการส่วนกลางหรือส่วนภูมิภาค แต่ทั้งนี้หน่วยการปกครองท้องถิ่นต้องอยู่ภายใต้บทบังคับว่าด้วยอำนาจสูงสุดของประเทศ

1. วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

1.1 ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

1.2 เพื่อสนองตอบต่อความคิดเห็นของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

1.3 เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้การศึกษา การปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

2. ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

2.1 การปกครองท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้กับประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

2.2 การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งภาระของรัฐบาล

2.3 การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรับรู้ถึงอุปสรรค ปัญหาและช่วยกันแก้ไข ปัญหาของท้องถิ่น

2.4 การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพ

2.5 การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองการบริหารของ ประเทศในอนาคต

2.6 การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

3. องค์การบริหารส่วนตำบล

องค์การบริหารส่วนตำบลถือเป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่นที่เล็กที่สุดใกล้ชิด ประชาชนมากที่สุด ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาตำบล การตรวจสอบ การกำกับดูแลได้ง่ายที่สุด ตลอดจนเป็นเวทีประชาธิปไตยของประชาชนในการระดมความรู้และความคิดการตัดสินใจการวางแผนพัฒนา การดำเนินงานและการดำเนินงานทรัพยากร เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นของตนเองที่มีความเหมาะสม ทั้งในแง่โครงสร้างขององค์กรและในแง่การมีส่วนร่วมของประชาชน

องค์การบริหารส่วนตำบลจัดตั้งขึ้น โดย พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 เป็นกฎหมายที่ใช้จัดระเบียบการบริหารงานในตำแหน่งแทน ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 326 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 นับตั้งแต่ พ.ร.บ. สภาตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 2 มีนาคม พ.ศ. 2537 ทำให้มีการปรับฐานะการบริหารงานในระดับตำบล โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงรูปแบบใหม่ของสภาตำบลทั่วประเทศเป็น 2 รูปแบบ คือ รูปแบบสภาตำบลและรูปแบบองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่ง “พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2542)” (กระทรวงมหาดไทย. 2542 : 10 - 11) ได้บัญญัติถึงหลัก

เกณฑ์ในการก่อตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลไว้ใน มาตรา 40 ว่าด้วยสภาที่มีรายได้ โดยไม่รวมเงินอุดหนุนในปีงบประมาณที่ล่วงมาติดต่อกันสามปี เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าปีละ 150,000 บาทหรือตามเกณฑ์รายได้เฉลี่ยของสภาตำบลที่ได้มีประกาศของกระทรวงมหาดไทยกำหนดไว้ อาจจัดตั้งเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลได้ การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลให้ทำโดยประกาศกระทรวงมหาดไทยที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ซึ่งจะต้องระบุชื่อและเขตของ องค์การบริหารส่วนตำบลไว้ในประกาศด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น การกระจายอำนาจจากส่วนกลางสู่องค์การบริหารส่วนตำบล และอำนาจหน้าที่

พระราชกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบการบริหารสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้ (ราชกิจจานุเบกษา. 2542 : 53-54)

มาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

1. การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ
3. การจัดให้มีและควบคุมตลาด ท่าเทียบเรือ ท่าข้ามและที่จอดรถ
4. การสาธารณสุขูปโภคและการก่อสร้างอื่นๆ
5. การสาธารณสุขประการ
6. การส่งเสริม การฝึก และการประกอบอาชีพ
7. การพาณิชย์ และการส่งเสริมการลงทุน
8. การส่งเสริมการท่องเที่ยว
9. การจัดการศึกษา
10. การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และ

ผู้ด้อยโอกาส

11. การบำรุงรักษาศิลปะ และจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
12. การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัด และการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย
13. การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ
14. การส่งเสริมการกีฬา
15. การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน
16. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น
17. การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
18. การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย
19. การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล
20. การจัดให้มีและควบคุมสุสาน และฌาปนสถาน
21. การควบคุมการเลี้ยงสัตว์

22. การจัดให้มีและควบคุมการฆ่าสัตว์
23. การรักษาความปลอดภัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย
โรงพยาบาล และสาธารณสุขสถานอื่น ๆ
24. การจัดการการบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากป่าไม้ ที่ดิน
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
25. การผังเมือง
26. การขนส่งและวิศวกรรมจราจร
27. การดูแลรักษาที่สาธารณะ
28. การควบคุมอาคาร
29. การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
30. การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการป้องกัน
และรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
31. กิจการอื่นใดตามที่เป็ประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่
คณะกรรมการประกาศกำหนด

สรุป การจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบลโดยประกาศของกระทรวงมหาดไทยที่ประกาศในกิจจานุเบกษา ซึ่งจะต้องระบุชื่อและขอบเขตขององค์การบริหารส่วนตำบลไว้ในประกาศด้วย องค์การบริหารส่วนตำบลมีฐานะเป็นนิติบุคคลและเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เล็กที่สุดใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพัฒนาตำบล การตรวจสอบการดูแลได้ง่ายที่สุด

แนวความคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกระจายอำนาจ (Decentralization) และการปกครองส่วนท้องถิ่น (Local Government)

1. ความหมายของการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่น

คำว่า การกระจายอำนาจ หรือกระจายอำนาจทางการปกครองตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Decentralization เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการปกครองประเทศซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้แตกต่างกัน เช่น

ธเนศร์ เจริญเมือง (2535 : 26 - 30) ให้ความหมายของการกระจายอำนาจ หมายถึงระบบการบริหารประเทศที่เปิดโอกาสให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการ

หลาย ๆ ด้านของตนเอง ทั้งนี้การกระจายอำนาจอาจตีความหมายในตามหลักวิชาการมีบริหารหรือหลักวิชารัฐประศาสนศาสตร์ และหลักรัฐศาสตร์ ดังเช่น อุทัย หิรัญ โท ได้ให้ความหมายการกระจายอำนาจตามหลักการบริหารหรือหลักการรัฐประศาสนศาสตร์ หมายถึงการมอบอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการตัดสินใจและการปฏิบัติงานให้หน่วยงานรองลงมา หรือเจ้าหน้าที่ระดับต่ำลงมาที่อยู่ในสายบังคับบัญชา

อุทัย หิรัญ โท (2523 : 41 - 45) ได้กล่าวว่า การกระจายอำนาจตามหลักรัฐศาสตร์ หมายถึงการที่รัฐบาลกลางหรือรัฐบาลแห่งชาติกระจายอำนาจการบริหารให้แก่หน่วยการบริหารท้องถิ่นให้มีอำนาจดำเนินการภายในอาณาเขตของตนโดยปราศจากการแทรกแซงหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งมีอำนาจอิสระที่จะดำเนินการแต่ก็อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล การกระจายอำนาจจึงเป็นเรื่องของรัฐบาลที่มอบความรับผิดชอบบางส่วนให้แก่หน่วยการบริหารท้องถิ่น

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า หลักการกระจายอำนาจเป็นรูปแบบการปกครองหนึ่งที่รัฐบาลจะให้อำนาจแก่ท้องถิ่นได้ในระดับหนึ่งเท่านั้น ซึ่งมีใช่เป็นการให้อำนาจไปโดยเด็ดขาดโดยปราศจากตัวแทนของรัฐบาลกลาง แต่รัฐจะต้องส่งตัวแทนของรัฐเข้าไปคอยควบคุมหรือเป็นผู้คอยให้คำปรึกษาแนะนำการบริหารงานบางอย่าง กล่าวคือ หน่วยการบริหารท้องถิ่นจะมีอิสระที่จะดำเนินการ แต่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล ทั้งนี้การเข้าไปคอยควบคุมจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลนั้นๆ

อย่างไรก็ตามนักวิชาการโดยส่วนใหญ่มักจะกล่าวถึงการกระจายอำนาจเป็นลักษณะการโอนอำนาจการปกครองให้แก่หน่วยการปกครองอื่น ๆ และถ้าตีความหมายของหลักการกระจายอำนาจทางการปกครองคือ การที่รัฐหรือส่วนกลางโอนอำนาจให้แก่หน่วยการปกครองในระดับท้องถิ่น หรือหน่วยการปกครองอื่น ๆ ให้มีอำนาจอิสระจากปกครองส่วนกลางผลที่ตามมาคือ จะทำให้เกิดองค์กรที่มีอำนาจในทางนิติบัญญัติเกิดขึ้นมากมายและทำให้เกิดลักษณะของการปกครองท้องถิ่นเกิดขึ้น

สำหรับแนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีนักวิชาการจัดแบ่งแนวความคิดไว้อย่างน่าสนใจ คือ ชเนศวร เจริญเมือง โดยแบ่งความคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยออกเป็น 3 สำนักใหญ่ ๆ ซึ่งสรุปได้ดังนี้คือ

สำนักแรก เป็นแนวคิดของฝ่ายคัดค้านการปกครองตนเองของท้องถิ่น โดยเห็นว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นการจัดวางระบอบประชาธิปไตย

สำนักที่สอง สามารถมีการปกครองท้องถิ่นได้แต่ต้องมีการควบคุมจากส่วนกลางอย่างมาก เพราะหัวใจของการบริหารประเทศอยู่ที่ส่วนกลาง จึงต้องฟังความคิดเห็นของคนส่วนใหญ่ในประเทศ

สำนักที่สาม การปกครองท้องถิ่นมีความจำเป็นในระบบประชาธิปไตย เพราะช่วยให้คนท้องถิ่นต่าง ๆ ได้เสนอปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาของตนเองได้

ชูศักดิ์ เทียงตรง (2520 : 12) ได้กล่าวถึงการปกครองท้องถิ่นคือการจัดตั้งสถาบันขึ้นเพื่อที่ประชาชนจะได้ใช้เป็นที่จัดการงานของตนเองและจัดให้มีบริการต่าง ๆ ตามที่ประชาชนต้องการการปกครองท้องถิ่นเป็นของคู่กันในระบอบประชาธิปไตยการจัดให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นทุกชุมชนก็เพราะถือว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นโรงเรียนสอนและฝึกหัดการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั่นเอง ลักษณะที่สำคัญที่สุดในการปกครองท้องถิ่น คือ อำนาจและความรับผิดชอบในการวินิจฉัยปัญหาด้วยตนเองในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นจะต้องให้เกิดความรู้สึกว่าปัญหาของท้องถิ่นเป็นปัญหาของประชาชนเองซึ่งจะต้องรับผิดชอบช่วยกันแก้ไขและช่วยกันทำและการปกครองท้องถิ่นในความหมายของ คือ การปกครองท้องถิ่นคือการปกครองของรัฐบาลกลางมอบอำนาจให้หรือการกระจายอำนาจไปหน่วยการปกครองที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจได้มีอำนาจในการปกครองร่วมรับผิดชอบทั้งหมด หรือแต่เพียงบางส่วนในการบริหารภายในขอบเขตอำนาจหน้าที่ และอาณาเขตของตนที่กำหนดไว้ตามกฎหมาย

นอกจากนี้ ประหยัด หงส์ทองคำ (2523 : 10 - 12) ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นว่าเป็นการปกครองส่วนหนึ่งของประเทศซึ่งมีอำนาจอิสระ (Atonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามสมควรอำนาจอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ที่ต้องไม่มากจนมีผลกระทบกระเทือนต่ออำนาจอธิปไตยของรัฐเพราะชุมชนในท้องถิ่นมิใช่ชุมชนที่มีอำนาจอธิปไตย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) และมีองค์กรที่จำเป็น (Necessary Organization) เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั่นเองจะเห็นว่านักวิชาการทั้ง 3 ท่าน จะตรีความหมายของการปกครองท้องถิ่นในแนวทางเดียวกัน คือ เน้นการที่รัฐหรือส่วนกลางให้อำนาจกับชุมชนในท้องถิ่นให้มีความสามารถดูแลตัวเองได้มากขึ้น

จากการให้ความหมายของหลักการกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นของนักวิชาการทั้งหลาย จะเห็นได้ว่าแนวความคิดทั้งสองแนวมีความสัมพันธ์กันอยู่

โดย โกวิท พวงงาม ได้กล่าวไว้อย่างน่าสนใจว่า การปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐาน ทฤษฎีการกระจายอำนาจ และอุดมการณ์ประชาธิปไตย ความคิดนี้ช่วยสนับสนุนได้ว่า แนวความคิดทั้งสองมีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออกก็ว่าได้ ทั้งนี้ความหมายของหลักการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นจึงไม่ได้แตกต่างกันมากนัก

โดยสรุป การกระจายอำนาจทางการปกครอง คือ การที่รัฐบาลถ่ายโอนอำนาจ บางอย่างให้แก่หน่วยการปกครองส่วนอื่น ๆ ให้มีอำนาจในการจัดการดูแลกิจการหลายๆด้าน ของตนเอง

ส่วนการปกครองส่วนท้องถิ่น คือ ระบบการปกครองที่เป็นผลมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ โดยจะมีอำนาจในการบริหารจัดการบางอย่างในองค์กรของตนเองได้อย่างอิสระ

2. สาระสำคัญของ การกระจายอำนาจการปกครองและการปกครองท้องถิ่น

2.1 มีองค์กรหรือหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีสิทธิหน้าที่ตามกฎหมายที่จะดำเนินการปกครองตนเองได้พอสมควร หรือมีอำนาจอิสระที่จะดำเนินการภายในท้องถิ่น โดยส่วนกลางเพียงแต่กำกับดูแลให้ปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามกฎหมาย

2.2 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง โดยมีการเลือกตั้งผู้ที่จะเข้ามาบริหารท้องถิ่น และผู้ทำหน้าที่ตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร โดยให้คนในท้องถิ่นเป็นผู้เลือก

3. จุดแข็งของหลักการกระจายอำนาจการปกครองและการปกครองท้องถิ่น

โกวิท พวงงาม ได้สรุปจุดแข็งจุดอ่อนของหลักการกระจายอำนาจ ไว้อย่างน่าสนใจมีดังนี้

1. ทำให้มีการสนองตอบความต้องการของแต่ละท้องถิ่น ได้ดีขึ้น เพราะผู้บริหารที่มาจาก การเลือกตั้งในท้องถิ่นจะรับรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นได้ดีกว่า
2. เป็นการแบ่งเบาภาระของหน่วยงานการบริหารราชการส่วนกลาง
3. เป็นการส่งเสริมและพัฒนาการเมืองในระดับชุมชนตามระบอบประชาธิปไตย เพราะการกระจายอำนาจทำให้ประชาชนในท้องถิ่นรู้จักรับผิดชอบในการปกครองท้องถิ่นของตนเองมากขึ้น

4. จุดอ่อนของการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่น

4.1 อาจก่อให้เกิดการแก่งแย่งแข่งขันระหว่างท้องถิ่น ซึ่งมีผลกระทบต่อเอกภาพทางการปกครองและความมั่นคงของประเทศ ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นอาจมุ่งแต่ผลประโยชน์ของตนไม่ให้ความสำคัญต่อส่วนรวม

4.2 ผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งอาจใช้อำนาจบังคับกบฏคู่แข่งหรือประชาชนที่ไม่ได้อยู่ฝ่ายตนเอง

4.3 ทำให้เกิดการสิ้นเปลืองงบประมาณ เพราะต้องมีเครื่องมือเครื่องใช้และบุคลากรประจำทุกหน่วยการปกครองท้องถิ่น ไม่มีการสับเปลี่ยนหมุนเวียนหรือการบริหารราชการส่วนกลาง

5. รูปแบบการปกครองท้องถิ่น

ปัจจุบันกฎหมายให้หน่วยการปกครองส่วนท้องถิ่นมี 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

5.1 ระบบทั่วไปที่ใช้แก่ท้องถิ่นทั่วไป ซึ่งได้แก่องค์การบริหารส่วนจังหวัดเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล

5.2 ระบบพิเศษที่ใช้เฉพาะท้องถิ่นบางแห่ง ได้แก่กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยา เหตุผลที่ใช้แนวคิดนี้มาอธิบาย คือ แนวคิดการกระจายอำนาจการปกครอง และแนวคิดการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นแนวความคิดที่ทำให้ท้องถิ่นต่าง ๆ มีอำนาจในการจัดการท้องถิ่นเองได้ โดยให้คนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองด้วย ซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวคิดธรรมาภิบาล เนื่องจากธรรมาภิบาลก็สนับสนุนทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น จะเห็นได้ว่าแนวคิดทั้งสองเป็นแนวคิดที่เป็นไปตามแนวทางเดียวกัน โดยแนวคิดธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดที่จะเข้าไปเสริมให้เกิดการปกครองที่ดีเพิ่มขึ้น ดังนั้นการนำแนวคิดมาประกอบการศึกษาจะทำให้เข้าใจในเรื่องที่จะศึกษาได้เป็นอย่างดี

สรุป หลักการกระจายอำนาจเป็นรูปแบบของการปกครองหนึ่งที่รัฐบาลจะให้อำนาจแก่ท้องถิ่นในการปกครองตนเองในบางเรื่องซึ่งไม่ใช่การให้อำนาจโดยเด็ดขาด โดยรัฐบาลจะส่งตัวแทนของรัฐเข้ามาคอยควบคุมหรือให้คำปรึกษาแนะนำการบริหารงาน

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนและการวางแผนพัฒนาท้องถิ่น มีนักวิชาการหลายท่านได้เสนอแนวคิดไว้ ดังนี้

1. ความหมายของการวางแผนและการวางแผนพัฒนา

1.1 ความหมายของการวางแผน

การดำเนินการในการบริหารต่าง ๆ สิ่งสำคัญที่ขาดไม่ได้ คือการทำงานนั่นเอง ต้องมีการวางแผนในการทำงานว่าจะเดินไปจุดมุ่งหมายใด ซึ่งจากการศึกษาผู้วิจัยได้พบว่ามีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการวางแผนไว้ดังนี้

อนันต์ เกตุวงศ์ (2534 : 34) กล่าวว่า การวางแผน คือ การตัดสินใจล่วงหน้าในการเลือกทางเลือกเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นวัตถุประสงค์หรือวิธีการทำ โดยทั่วไป จะเป็นการตอบคำถามต่อไปนี้ คือ จะทำอะไร (What) ทำไมจึงทำ (Why) ใครบ้างที่จะทำ (Who) จะกระทำเมื่อไร (When) จะกระทำกันที่ไหน (Where) จะกระทำกันอย่างไร (How)

ธงชัย สันติวงษ์ (2536 : 52) ให้ความหมายของการวางแผน คือ กระบวนการซึ่งบุคคลหรือองค์กรทำการตัดสินใจไว้ล่วงหน้า เกี่ยวกับงานบางอย่างที่จะกระทำในอนาคต กระบวนการดังกล่าวประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ที่เป็นชุดกิจกรรมที่ต่อเนื่องกัน

บัญญัติ แก้วส่อง (2537 : 46) ให้ความหมายของการวางแผน คือ กระบวนการกำหนดเป้าหมายในอนาคตและกำหนดวิธีการดำเนินงาน เพื่อไปสู่เป้าหมายนั้นอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประชุม รอดประเสริฐ (2538 : 39) กล่าวว่า การวางแผนเป็นกระบวนการที่บุคคลหรือหน่วยงานได้กำหนดขึ้นไว้ล่วงหน้า เพื่อการปฏิบัติงานในอนาคตจะประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย (Goals) ที่กำหนดไว้

จากความหมายของการวางแผนที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การวางแผน คือ การกำหนดทิศทางการทำงานในอนาคต เริ่มต้นตั้งแต่การเตรียมการ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามประเมินผล ภายใต้นคำถามที่ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน อย่างไร และทำเมื่อใด การวางแผนจะต้องมีการพิจารณาข้อมูลสารสนเทศตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และข้อมูลที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อมาบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

1.2 ความหมายของการวางแผนพัฒนา

การวางแผนพัฒนาเป็นการกำหนดแนวทางการพัฒนาที่มีส่วนสำคัญมากมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ดังนี้

นิคม บุระพันธ์ (2543 : 27) ได้กล่าวถึง การวางแผนพัฒนา หมายถึงการวางแผนพัฒนา ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย แนวทาง แผนงาน โครงการในการพัฒนาหรือการแก้ไขปัญหา โดยริเริ่มและดำเนินการโดยสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

ทวีศักดิ์ ปักษา (2550 : 30) ได้กล่าวไว้ว่าแนวคิดเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนา โดยประชาชนในท้องถิ่นนับวันจะมีความสำคัญยิ่งขึ้น ที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้าใจ ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย และได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้

1.2.1 ในแต่ละตำบลย่อมมีปัญหาและความต้องการของประชาชนที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งแนวทางการพัฒนาและการแก้ปัญหาย่อมไม่เหมือนกัน จึงควรเปิดโอกาสให้คนในแต่ละตำบลสามารถแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างตรงจุด และเลือกใช้ทรัพยากรได้อย่างถูกต้อง

1.2.2 แผนพัฒนาจะสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการและปัญหาของประชาชนได้อย่างแท้จริง จึงเป็นข้อมูลที่ทำให้การวางแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ที่กระทำในระดับบนขึ้นไป มีความเหมาะสมและถูกต้องยิ่งขึ้น

1.2.3 การบริหารพัฒนาจะช่วยให้การดำเนินงานในโครงการต่าง ๆ เป็นไปอย่างประสานสัมพันธ์และสอดคล้องกันยิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการลดความซ้ำซ้อนของโครงการ

1.2.4 ในแง่ความสัมพันธ์ระหว่างคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลกับประชาชน แผนพัฒนาจะเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้ประชาชนใช้ในการควบคุมการดำเนินงาน และบริหารสภาตำบล ความสำเร็จหรือล้มเหลวในการปฏิบัติตามแผน จะเป็นเครื่องชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพ ของคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล

จากความหมายของการวางแผนพัฒนา สรุปได้ว่าเป็นเรื่องของการกำหนดจุดหมายในอนาคตในการที่จะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ องค์การบริหารส่วนตำบลก็เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีการวางแผนพัฒนาที่มุ่งพัฒนาท้องถิ่น โดยกำหนดกรอบการพัฒนาบนพื้นฐานของแต่ละท้องถิ่นตามความเหมาะสม เพื่อเป้าหมายในการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลที่ได้ร่วมกันกับชุมชนในการกำหนดทิศทางที่จะไปถึงต่อไป

2. ทฤษฎีเกี่ยวกับการวางแผน

การวางแผนนั้นมีการกำหนดทฤษฎีสำหรับการวางแผน ไว้เพื่อเป็นแนวทางการศึกษา โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ทฤษฎีการวางแผนของเทอร์รี่ (Terry Theory)

2.1.1 ความสำคัญของการวางแผน (ประชุม รอดประเสริฐ. 2539 : 120 - 124)

- 1) การวางแผนทำให้เกิดการดำเนินกิจกรรมเป็นไปอย่างมีวัตถุประสงค์ และมีระเบียบระบบ
- 2) การวางแผนจะชี้ถึงความจำเป็นที่ต้องมีการเปลี่ยนแปลงการดำเนินงานในอนาคต
- 3) การวางแผนช่วยแก้ปัญหาของลักษณะที่ว่า “อะไรเกิดขึ้นถ้า (What it)”
- 4) การวางแผนเป็นเครื่องมือที่ให้ข้อมูลพื้นฐานในการควบคุมการปฏิบัติงาน
- 5) การวางแผนจะส่งเสริมให้เกิดความสำเร็จในการปฏิบัติงาน
- 6) การวางแผนช่วยให้สามารถมองเห็นภาพรวมทั้งหมดของการปฏิบัติงานและขององค์การ
- 7) การวางแผนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความสมดุล ในการใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือเครื่องใช้เพื่อการปฏิบัติงาน
- 8) การวางแผนช่วยให้ผู้บริหารมีความเจริญก้าวหน้าในฐานะและตำแหน่งของหน้าที่การงาน

2.1.2 ข้อจำกัดของการวางแผน ซึ่งข้อจำกัดที่จะกล่าวต่อไปนี้มีผลกระทบต่อการบริหารงานอย่างสำคัญ กล่าวคือ

- 1) การวางแผนจะถูกจำกัดด้วยข้อมูลหรือข้อเท็จจริงบางประการ จำนวนไม่สามารถดำเนินการตามแผนซึ่งกำหนดไว้ได้
- 2) การวางแผนต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ต้องลงทุนทั้งทางด้านทุนทรัพย์ กำลังงาน กำลังสมองและวัสดุอุปกรณ์
- 3) การวางแผนมีข้อจำกัดทางจิตวิทยา กล่าวคือ บุคคลมักเชื่อเหตุการณ์และการกระทำที่เป็นอยู่ปัจจุบันมากกว่าการกระทำเพื่อผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
- 4) การวางแผนเป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่บุคคลมีอยู่อย่างจำกัดที่ไม่อาจเป็นแผนดำเนินงานที่ดีได้
- 5) การวางแผนทำให้การปฏิบัติงานต้องล่าช้า เพราะการวางแผนต้องการให้เห็นวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายชัดเจน จึงจะลงมือปฏิบัติงาน

6) ผู้วางแผนมักวางแผนให้เกินเลยความเป็นจริงเพราะทำให้เกิดความยุ่งยากในการปฏิบัติงาน

7) การวางแผนมักมีคุณค่าค่อนข้างจำกัดในการปฏิบัติ กล่าวคือในการวางแผนในบางกรณีเน้นทฤษฎีจนลืมนึกถึงความเป็นไปได้

2.1.3 ข้อจำกัดในการวางแผนกับกระบวนการบริหารงาน ไม่สามารถจัดปัญหาให้กับบุคคลหรือองค์กรได้ทั้งหมด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อมูลในการวางแผน ข้อจำกัดของการวางแผนจึงอาจเกิดจากสาเหตุดังนี้

- 1) ความยากลำบากในการหาข้อมูล และสมมติฐานที่ถูกต้องแน่นอน
- 2) ปัญหาการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างรวดเร็ว
- 3) ความไม่แน่นอนทางปัจจัยภายในองค์กร เช่น บุคคลภายในหน่วยงาน นโยบายของหน่วยงาน และจำนวนของเงินทุน
- 4) ความไม่แน่นอนของปัจจัยภายนอกองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยที่ยากแก่การควบคุม เช่น บรรยากาศทางการเมือง การเรียกร้องของกลุ่มบุคคล และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

5) เวลาและค่าใช้จ่ายในการวางแผน

2.2 ทฤษฎีการวางแผนแอกคอฟฟ์ (Ackoff Theory, 1970)

ได้จำแนกปรัชญา หรือยุทธวิธีในการวางแผนไว้ 3 แบบ คือ (ประชุมรอดประเสริฐ, 2539 : 125 - 127) วางแผนโดยยึดปรัชญาความพึงพอใจ (Satisficing Philosophy) การวางแผนโดยยึดปรัชญาการได้ประโยชน์สูงสุด (Optimizing Philosophy) และการวางแผนโดยการคำนึงถึงปรัชญาในการดัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม (Adaptivizing Philosophy)

วางแผนโดยยึดปรัชญาความพึงพอใจ (Satisficing Philosophy) เป็นการวางแผนที่ถือเอาความพึงพอใจ หรือความต้องการของผู้วางแผนเป็นสำคัญ การกำหนดวัตถุประสงค์และการใช้ข้อมูลในการวางแผนเป็นอย่างง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อนข้อมูลที่ใช้มักเป็นข้อมูลที่ยังไม่ได้รับการวิเคราะห์หรือกลั่นกรอง การนำแผนไปใช้มักยึดหยุ่นสูงหลีกเลี่ยงปัญหา และคำนึงถึงทรัพยากรที่ใช้ในรูปตัวเงินมากกว่าทรัพยากร และนอกจากนี้ยังมีจุดมุ่งหมายเพื่อความอยู่รอดขององค์กรมากกว่าจะเป็นแผนพัฒนาองค์กรให้มีความเจริญก้าวหน้า เป็นการวางแผนที่ขาดระบบการควบคุมประเมินผลมีเป้าหมายเพียงทำเท่า

ที่ทำได้ คำนึงถึงความสำเร็จ หรือความมีประสิทธิภาพของงานมากกว่า ความมีประสิทธิภาพ และคุณภาพของงาน

การวางแผนโดยยึดหลักปรัชญาได้ประโยชน์สูงสุด (Optimizing Philosophy) เป็นการวางแผนที่ยึดและข้อมูลที่เป็นตัวเลขเป็นสำคัญ วัตถุประสงค์ที่กำหนดขึ้น จะเน้นปริมาณมากกว่าคุณภาพ ให้ความสำคัญกับทรัพยากรที่ใช้เกือบทุกประเภทยกเว้น ทรัพยากรมนุษย์ โดยมีความเชื่อว่ามนุษย์ทำงานได้เช่นเดียวกับเครื่องจักร จึงทำให้ละเลยต่อ เรื่องการจูงใจ และมนุษยสัมพันธ์ของบุคคลและกลุ่มในองค์กร การวางแผนโดยยึดหลัก ปรัชญานี้มีจุดอ่อนที่สำคัญ คือ ขาดระบบการควบคุมงานในส่วนย่อย จึงทำให้ระบบควบคุม รวมเป็นการวางแผน ที่มุ่งเน้นปริมาณงาน จึงมีปัญหาเกี่ยวกับคุณภาพ

การวางแผนโดยคำนึงถึงปรัชญาในการตัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาวะ แวดล้อม เป็นการวางแผนที่เน้นกระบวนการ และการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้องเป็นสำคัญ โดยพยายามกำหนดรูปแบบขององค์กรและระบบการจัดการภายในองค์กรให้สามารถแก้ไข ปัญหาอุปสรรค และให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งพยายาม ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จะต้องดำเนินการในอนาคตด้วยปรัชญานี้ มีลักษณะการวางแผนเป็นเชิงวิทยาศาสตร์ที่อาศัยข้อมูลจากการวิจัย และวิเคราะห์ข้อมูลอย่าง ละเอียดก่อนนำไปใช้ เป็นการวางแผนที่มุ่งประสานวัตถุประสงค์ขององค์กร วัตถุประสงค์ ของบุคคลในองค์กร ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ การดำเนินการขององค์กร

จากทฤษฎีของแอกคอฟฟ์ ได้กล่าวถึงปรัชญาการวางแผนไว้ 3 แบบ คือ วางแผน โดยยึดปรัชญาความพึงพอใจ การวางแผนโดยยึดปรัชญา การได้ประโยชน์สูงสุด และการ วางแผนโดยการคำนึงปรัชญาในการตัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาวะแวดล้อม รวมทั้งปัจจัย องค์กรประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายในที่ทำให้ต้องมีการวางแผน สำหรับการวางแผน พัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลจะยึดหลักการตัดแปลงให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม เป็นหลัก เพราะองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละที่มีปัญหาและความต้องการแตกต่างกัน

3. หลักสำคัญของการวางแผน

การวางแผนเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารงาน การบริหารงานที่ดีนั้น จะต้องมีแผนเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเป็นแนวทางในการปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ

3.1 หลักการสำคัญในการวางแผน

หลักการสำคัญในการวางแผน มีดังนี้

3.1.1 การวางแผนควรกระทำเมื่อใด โดยปกติการวางแผนนั้นควรจะได้เริ่มดำเนินการเป็นอันดับแรก ต่อมาจากนั้นผู้บังคับบัญชาหรือหัวหน้าองค์กรอาจจัดวางแผนอีกเมื่อเริ่มงานใหม่เมื่อมีการปรับปรุงงานใหม่ในกรณีฉุกเฉิน หรือเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติ จึงปรับปรุงแผนงานเสียใหม่ก็ได้

3.1.2 วัตถุประสงค์ นโยบาย จะต้องศึกษาทำความเข้าใจให้ชัดเจน เพราะวัตถุประสงค์ และนโยบายเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่สุดของการวางแผน หากไม่ทำความเข้าใจให้ดีหรือเข้าใจในสาระสำคัญของวัตถุประสงค์ผิดพลาดแล้วแผนงานที่กำหนดขึ้นก็จะล้มเหลวและไร้ความหมายโดยสิ้นเชิง

3.1.3 ปัจจัยต่าง ๆ ที่จำเป็นในการวางแผนที่สำคัญ ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ คน เงิน วัสดุสิ่งของสถานที่ และเวลาที่ต้องเตรียมให้พร้อม

3.1.4 วิธีการดำเนินตามแผนงาน คือ เมื่อได้วางแผนขึ้นแล้วจะต้องพิจารณาช่องทางหรือวิธีการที่จะดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้าให้ได้ ทั้งนี้เพื่อช่วยให้แผนงานที่กำหนดขึ้นเป็นแผนที่สามารถดำเนินการได้ นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการวางมาตรฐานในการควบคุมการดำเนินงานด้วย

3.1.5 คำนึงถึงภูมิศาสตร์ สภาพแวดล้อม ดิน ฟ้า อากาศ คุณค่าทางสังคม พฤติกรรมของคนตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นที่ยึดถือของกลุ่มคนนั้น

3.2 หลักสำคัญในการวางแผนองค์กร

หลักสำคัญในการวางแผนองค์กร ได้อธิบายไว้ 4 ประการ คือ (บุญมา ทวิภักดิ์. 2534 : 34)

3.2.1 ต้องมาจากวัตถุประสงค์ของหน่วยงานเป็นอันดับแรก ความต้องการขององค์กรถือว่าเป็นวัตถุประสงค์ ซึ่งวัตถุประสงค์ต้องมาก่อนการวางแผน ดังนั้น การกระทำตามแผนจึงเป็นสิ่งทำให้วัตถุประสงค์ของแผนบรรลุเป้าหมาย

3.2.2 แผนหรือการวางแผนจะเกิดขึ้นมาก่อนการจัดองค์กรหรือหน่วยงาน (Primary of Planning) คือการจัดการองค์กร (Organizing) การคัดเลือกบุคคลเข้าทำงาน บรรจุแต่งตั้ง เลื่อนขั้น เลื่อนตำแหน่ง การฝึกอบรมการปฏิบัติทางวินัยต่อบุคคล (Staffing) การอำนวยความสะดวกให้การดำเนินงานในหน่วยงานบรรลุความสำเร็จ (Directing) และการควบคุมงาน (Controlling) ทั้งนี้เพื่อการปฏิบัติที่สนับสนุนให้บรรลุวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน แต่การวางแผนเป็นงานที่ต้องทำเป็นอันดับแรก ก่อนงานเหล่านี้จะเกิดขึ้นและเป็นพื้นฐานที่จะทำให้งานดังกล่าวประสานงานกันอย่างแท้จริง

3.2.3 การวางแผนเป็นงานที่ปฏิบัติอยู่ทุกขั้นตอนของผู้ปฏิบัติงาน (Pervasiveness of Planning) ถึงแม้ผู้บริหารจะมีงานด้านอื่น ๆ มาก แต่การวางแผน นักวางแผนก็ต้องรับผิดชอบไม่ว่าจะเป็น โดยตรงหรือเป็น โดยอ้อมก็ตาม

3.2.4 เครื่องมือช่วยหรือประสิทธิภาพของแผนนั้น (Efficiency of Planning) อาจวัดได้โดยเครื่องมือต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุ การบริหาร และกำลังคน

3.3 สรุปหลักความสำคัญของการวางแผน

สรุปการวางแผนนั้นมีความสำคัญต่อการบริหารงาน เพราะการวางแผนที่ดีจะส่งผลให้การบริหารงานบรรลุผลสำเร็จ การวางแผนจึงจำเป็นต้องมีการศึกษาวัตถุประสงค์ นโยบายเป็นสำคัญรวมทั้งข้อมูลที่ทันสมัย บุคลากรที่มีความชำนาญด้านการวางแผน และวัสดุที่สนับสนุนที่เหมาะสม แผนจึงเป็นเหมือนกับจุดเริ่มต้นแรกของงาน การวางแผนที่ดีเท่ากับว่างานสำเร็จไปแล้วกว่าครึ่ง โดยการวางแผนที่ดีนั้นต้องประกอบด้วย

3.3.1 จะต้องรู้ว่าทำงานอะไร จะต้องวางแผนนั้น โดยเฉพาะ

3.3.2 ผู้วางแผนต้องสำรวจดูกำลังคนที่อยู่ในหน่วยงานว่ามีผู้เชี่ยวชาญที่วางแผนหรือไม่ ถ้าไม่มีต้องจ้างผู้มีความถนัดหรือผู้เชี่ยวชาญมาดำเนินการ

3.3.3 งานวางแผนที่ดีต้องมีการมอบหมายงานมีผู้มีความรู้ที่เกี่ยวข้องกับงาน โดยเฉพาะ และทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินงาน

3.3.4 นักวางแผนต้องมองดูกิจกรรมทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรแบบการประชาสัมพันธ์ โดยไม่ทำให้ขวัญกำลังใจพนักงานเสียไป จึงเป็นการประเมิณผลงานผู้ปฏิบัติงาน

3.3.5 การวางแผนต้องมีความยืดหยุ่น

4. ประเภทของการวางแผน

ในการวางแผนนั้นมีการนำมาใช้ได้หลายลักษณะ ตามแต่ประเภทของแผน โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1 จำแนกตามรูปแบบ

4.1.1 การวางแผนแบบไม่เป็นทางการ โดยส่วนมากจะเป็นเรื่องทั่วไปในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะมีการวางแผนไว้ล่วงหน้าเสมอ

4.1.2 การวางแผนแบบเป็นทางการ ลักษณะของแผนประเภทนี้จะเป็นที่นิยมโดยทั่วไปในองค์กรที่มีการบริหารและการจัดการสมัยใหม่ จำแนกตามความถี่ของการใช้แผน

4.1.3 การวางแผนเพื่อใช้ประโยชน์เพียงครั้งเดียว คือ เมื่อนำแผนไปปฏิบัติ

จนเสร็จสิ้นภาระกิจ ก็ถือว่าเป็นการสิ้นสุดของแผน จะไม่มีการนำกลับมาใช้ใหม่อีก

4.1.4 การวางแผนเพื่อใช้ประโยชน์ถาวร จะเกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่มีลักษณะต่อเนื่องยาวนาน

4.2 จำแนกตามระดับการบริหาร

4.2.1 การวางแผนกลยุทธ์ (Strategic Planning) เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารระดับสูงขององค์กร มีลักษณะเป็นการวางแผนระยะยาวตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป เป็นการกำหนดทิศทางในอนาคตขององค์กร ว่าจะต้องทำให้มีลักษณะเป็นอย่างไรเมื่อถึงเวลานั้น

4.2.2 การวางแผนปฏิบัติการ (Managerial Planning) เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารระดับกลาง โดยนำแผนกลยุทธ์ที่กำหนดโดยผู้บริหารระดับสูงมาแปลงเป็นแผนบริหาร และเป็นการกระทำภายในระยะเวลาไม่เกิน 1 - 2 ปี บางครั้งอาจเรียกว่าแผนระยะกลาง

4.2.3 การวางแผนปฏิบัติการ (Operational Planning) เป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารระดับต้น โดยเป็นการแปลงมาจากแผนกลยุทธ์ และแผนบริหาร เป็นแผนปฏิบัติการ เพื่อให้หน่วยงานเข้าใจถึงความรับผิดชอบของตน ที่จะต้องกระทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของแต่ละส่วนส่วน เพื่อนำไปสู่การบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนบริหาร และแผนกลยุทธ์โดยทั่วไป แผนปฏิบัติการจะเป็นแผนระยะสั้น อาจมีระยะเวลาเป็น ไตรมาส เป็นเดือน เป็นสัปดาห์ ทุกขั้นตอนสามารถประเมินได้อย่างชัดเจน

จากการศึกษาประเภทของแผน จึงสรุปได้ว่า แผนนั้นมีมากมายหลายประเภท ซึ่งการกำหนดประเภทของแผนนี้ อยู่ที่ว่าจะใช้เกณฑ์ใดในการกำหนด แต่สิ่งที่สำคัญนั้นแผนในองค์กรต้องมีความสัมพันธ์สอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ เช่น แผนกลยุทธ์ซึ่งเป็นแผนแม่บทและเป็นแผนระยะยาว ส่วนแผนระยะกลาง และแผนปฏิบัติการนั้น ถือเป็นแผนที่ดำเนินภายใต้กรอบของแผนแม่บท ถือเป็นแผนระยะสั้น องค์กรบริหารส่วนตำบลก็เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหนึ่งที่มีการจัดทำแผนพัฒนาที่สอดคล้องกันทุกแผน

5. กระบวนการวางแผน

กระบวนการวางแผน เป็นอีกขั้นตอนหนึ่งในการที่จะจัดทำแผนให้มีความสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาขององค์กร ทั้งนี้นักวิชาการได้อธิบายไว้ ดังนี้ (บัญญัติ แก้วส่อง, 2537 : 29)

5.1 กระบวนการวางแผนมีขั้นตอนหลักอยู่ 4 ขั้นตอน คือ

5.1.1 การเตรียมการวางแผน เป็นขั้นตอนการเตรียมการวางแผน ได้แก่ การจัดการบุคคลเพื่อทำหน้าที่วางแผน จัดรูปโครงสร้างระบบกลไกต่าง ๆ เพื่อสนับสนุน

ให้การวางแผนดำเนินการได้ สร้างเครื่องมือ และหาวิธีปฏิบัติในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

5.1.2 ขั้นการวิเคราะห์ปัญหา เป็นการวิเคราะห์วินิจฉัยสภาพปัจจุบันขององค์กร รวมทั้งความสัมพันธ์กับปัจจัยอื่น ๆ ภายนอก ซึ่งการวินิจฉัยจะชี้ให้เห็นความสำเร็จ ข้อบกพร่อง หรือความสัมพันธ์ขององค์กรทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ

5.1.3 กำหนดหรือจัดทำแผน เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการดำเนินงาน และค่าใช้จ่าย หลังจากวิเคราะห์วินิจฉัยสภาพปัญหา และการประเมินความต้องการในอนาคตแล้ว จึงกำหนดเป้าหมายเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพกำหนดวิธีการเพื่อบรรลุเป้าหมายเหล่านั้น ตลอดจนกำหนดค่าใช้จ่ายในอนาคต และทดสอบความเป็นไปได้

5.1.4 การจัดทำรายละเอียดของแผน เป็นการกำหนดรายละเอียดเพื่อให้แผนเกิดผลในทางปฏิบัติ โดยการจัดทำแผน และโครงการย่อยของแผนทั้งหมด

ประชุม รอดประเสริ (2539 : 32) ได้กล่าวไว้ว่า กระบวนการวางแผนเป็นเรื่องการตัดสินใจแย่งทรัพยากรหลายชนิดในปัจจุบัน เพื่อให้การดำเนินงานขององค์กรประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ ในอนาคตเป็นการกำหนดทางเลือกในการดำเนินงานในอนาคต เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร โดยวิธีการให้ได้ผลประโยชน์สูงสุดเป็นกระบวนการจัดทำข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้ผลงานหรือผลผลิตที่เป็นไปตามมาตรฐานหรือใกล้เคียงกับมาตรฐาน วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างเหมาะสม และเพียงพอ รวมทั้งระบุวิธีการที่ได้มาซึ่งทรัพยากรที่จำเป็นเหล่านั้นด้วย

5.2 หลักกระบวนการวางแผน กระบวนการที่ต่อเนื่องและสัมพันธ์กันตั้งแต่การกำหนดภารกิจหลักขององค์กร การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายในองค์กร กำหนดวัตถุประสงค์จนถึงการวิเคราะห์ และจัดวางกลยุทธ์ขององค์กร ซึ่งกระบวนการวางแผนนี้จะต้องตอบคำถามหลัก 3 ประการ คือ องค์กรกำลังก้าวไปทางไหน สภาพแวดล้อมเป็นอย่างไร และ องค์กรจะไปถึงจุดหมายได้อย่างไร ซึ่งกระบวนการวางแผนประกอบด้วย (ทศพร ศิริสัมพันธ์. 2539 : 28)

5.2.1 การกำหนดภารกิจหลักขององค์กร การกำหนดภาระกิจหลักหรือปณิธานหลักขององค์กร ซึ่งเป็นการใช้จำกัดความว่า องค์กรถูกจัดตั้งขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์อะไร และทำอะไร ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารและสมาชิกขององค์กรมีวิสัยทัศน์และความหวังร่วมกันเกี่ยวกับเป้าประสงค์สุดท้ายที่เรากำลังดำเนินงาน หรือทำอะไร ใครเป็นผู้รับบริการจากเรา ทำไมจึงต้องจัดตั้งองค์กรนี้ขึ้นมา

5.2.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมภายนอกเป็นตัวแปรที่องค์กรมักจะควบคุมไม่ได้ แบ่งเป็นสภาพทั่วไป เช่น ภาวะเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และเทคโนโลยี ส่วนสภาพแวดล้อมในการดำเนินการ เช่น บุคลากร ผู้รับบริการ ผู้สนับสนุน และสภาพแข่งขัน

5.2.3 การวิเคราะห์สภาพภายในองค์กร การวิเคราะห์สภาพในองค์กรจะช่วยให้เห็นถึงขีดสมรรถนะขององค์กรในด้านต่าง ๆ เช่น โครงสร้างและระบบการจัดการ กระบวนการทำงาน เทคโนโลยี บุคคลกร การเงิน ผลผลิต และการบริหารงานทั่วไป เป็นต้น เพื่อพิจารณาถึงข้อได้เปรียบ หรือจุดแข็ง (Strength) ที่ควรเสริมสร้างและนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ ส่วนข้อจำกัดหรือจุดอ่อน (Weakness) ควรปรับปรุงแก้ไขและขจัดออกไป

5.2.4 การกำหนดวัตถุประสงค์ขององค์กร เพื่อช่วยให้ผู้บริหารขององค์กรมีความชัดเจนในการดำเนินงานมากขึ้น เป็นเครื่องมือสำคัญในการตัดสินใจการตรวจสอบผลการดำเนินงานและพัฒนาประสิทธิภาพขององค์กร

5.2.5 การวิเคราะห์และการจัดวางกลยุทธ์ขององค์กร องค์กรควรมีแนวทางการยุทธ์ที่จะมาวางเป็นกรอบแนวทางการดำเนินงาน เพื่อเป็นเครื่องมือที่จะช่วยในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลและเป็นระบบ โดยอาศัยข้อมูลจากการวิเคราะห์ สภาพแวดล้อม และวิเคราะห์องค์กรเป็นพื้นฐาน

ธงชัย สันติวงศ์ (2540 : 45) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของกระบวนการวางแผนไว้ 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับอนาคต

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์

ขั้นตอนที่ 3 การพัฒนากลยุทธ์

ขั้นตอนที่ 4 การสร้างเป้าหมายระยะปานกลาง

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดแผนปฏิบัติการ

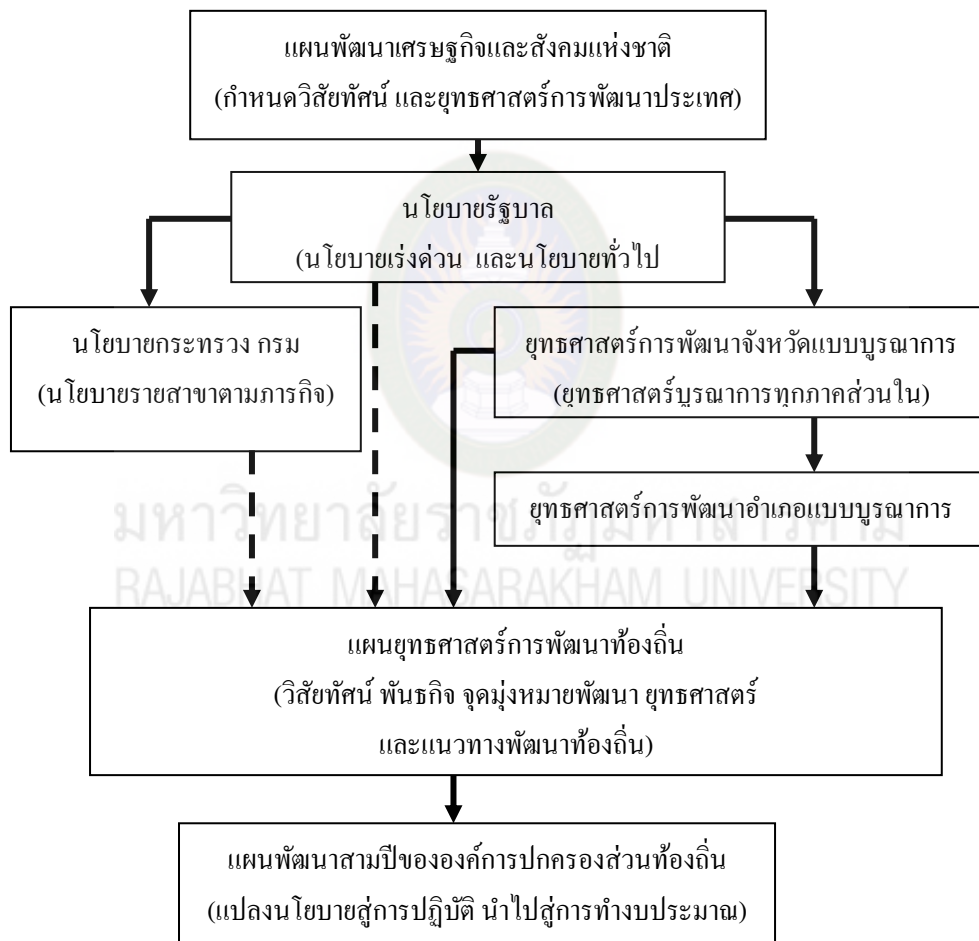
ขั้นตอนที่ 6 การปฏิบัติตามแผน

ขั้นตอนที่ 7 กลไกของข้อมูลย้อนกลับ

ณัฐพันธ์ ขจรนันท์ (2554 : 73) ได้อธิบายกระบวนการวางแผนว่า กระบวนการวางแผนจะช่วยให้บุคลากรเห็นภาพความสัมพันธ์ของกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องกระทำจนบรรลุเป้าหมาย ทำให้สามารถปฏิบัติการกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับความต้องการที่ตั้งไว้เปรียบเสมือนว่า การวางแผนที่ดีเปรียบเสมือนแผนที่บ่งบอกรายละเอียด

6. การวางแผนพัฒนาท้องถิ่น

การวางแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น จะต้องตระหนักว่า แผนพัฒนาท้องถิ่นจะต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาต่าง ๆ ได้แก่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายรัฐบาล แผนกระทรวง แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด และแผนพัฒนาระดับอำเภอ ซึ่งในการกำหนดยุทธศาสตร์และการพัฒนาระดับจังหวัดและอำเภอนั้น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนจะมีส่วนเกี่ยวข้องอยู่ด้วย (คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. 2546 : 11)

แผนภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาระดับต่าง ๆ กับแผนพัฒนาท้องถิ่น
ที่มา : คู่มือการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2546 : 11)

6.1 ขั้นตอนการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นระดับตำบล

กองราชการส่วนตำบล (2546 ก : 35 - 37) กล่าวถึงกระบวนการวางแผน หรือ วงจรของแผน (Planning Cycle) โดยทั่วไปแล้วการวางแผนขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ประการ คือ ขั้นการวางแผน (Planning) ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Implementation) และขั้นการประเมินผล (Evaluation)

6.1.1 ขั้นการวางแผน เป็นขั้นตอนของการคิดว่าจะทำอะไร ที่ไหน อย่างไร ซึ่งมีกระบวนการจัดทำเริ่มตั้งแต่การเตรียมการระดมความคิด การวิเคราะห์ข้อมูล การกำหนดปัญหา การกำหนดแนวทางแก้ไข การจัดทำรูปเล่ม จนถึงขั้นตอนการอนุมัติ เพื่อประกาศใช้ต่อไป

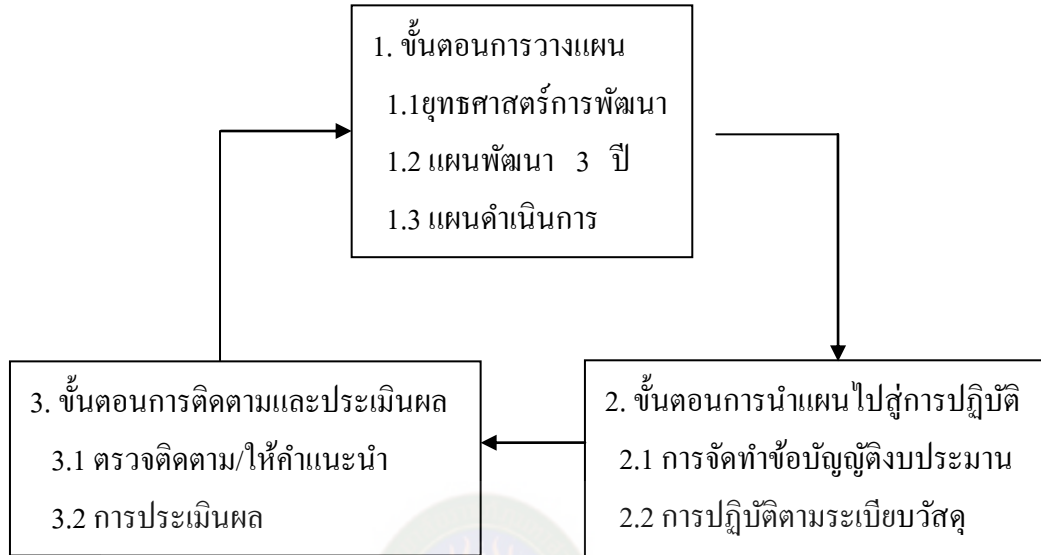
6.1.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนนี้เป็นการนำโครงการที่บรรจุใน แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลไปสู่การปฏิบัติ โดยผ่านกระบวนการบริหารจัดการ อย่างเป็นระบบของหน่วยงานนั้นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ มากที่สุด ซึ่งขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล ต้องผ่าน กระบวนการที่สำคัญ 2 กระบวนการ คือ

1) กระบวนการจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่าย ขององค์การบริหารส่วน ตำบล เนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น มีรายได้ และอำนาจของตนเอง แต่องค์การบริหารส่วนตำบลจะดำเนินการอะไรสักอย่างหนึ่ง โดยใช้เงิน งบประมาณของตนเองแล้ว จะต้องตรากฎหมายเรียกว่า ข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปี หรือเพิ่มเติม ซึ่งจัดทำขึ้นโดยฝ่ายบริหาร โดยนำข้อมูลจากแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วน ตำบลมาบรรจุได้ และผ่านการเห็นชอบจากสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และให้นายอำเภอ อนุมัติ จึงจะประกาศใช้ให้ประชาชนได้ทราบ

2) กระบวนการจัดซื้อ - จัดจ้าง ซึ่งเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากที่ข้อบังคับ งบประมาณรายจ่ายขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับการอนุมัติ และมีงบประมาณเพียงพอ ต่อการดำเนินงานตามกิจกรรมในข้องบประมาณ โดยดำเนินการตามระเบียบกระทรวง มหาดไทย ว่าด้วยการพัสดุขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งในกระบวนการนี้ต้องคำนึงถึง ความถูกต้องตามระเบียบกฎเกณฑ์ แล้วยังมุ่งเน้นการติดตามคณะกำลังปฏิบัติงานด้วย เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

6.1.3 ขั้นประเมินผล เป็นการวัดผลสำเร็จของโครงการ ที่จัดทำสำเร็จแล้วว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยนำข้อมูลที่ได้จากโครงการเทียบกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

วงจรของการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

แผนภาพที่ 2 วงจรการวางแผนพัฒนาตำบล

6.2 หลักสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เป็นอำนาจหน้าที่ที่ต้องทำ และอำนาจหน้าที่นี้ได้บัญญัติไว้ในกฎหมาย ได้แก่

6.2.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเป็นกรอบในการพัฒนา และจัดบริการสาธารณะขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ

1) มีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบาย และทิศทางการพัฒนาท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น (มาตรา 281)

2) ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจสังคม (มาตรา 87)

3) ต้องให้ประชาชนรับรู้ ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลก่อนการอนุญาตหรือดำเนินโครงการ/กิจกรรม ที่กระทบต่อคุณภาพสิ่งแวดล้อม สุขอนามัย คุณภาพชีวิต และประชาชนมีสิทธิแสดงความคิดเห็นด้วย (มาตรา 56 – 62)

6.2.2 พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอน การกระจายอำนาจแก่องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจหน้าที่จัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตนเอง ต้องส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

6.2.3 พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 แก้ไขถึง ฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่คณะผู้บริหารในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และยังกำหนดให้สภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในการพิจารณาเห็นชอบแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ควบคุมการปฏิบัติงานของคณะผู้บริหาร

6.2.4 ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดให้ องค์การบริหารส่วนตำบล จัดทำแผนพัฒนา 3 ประเภท คือ

1) แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่กำหนดยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งแสดงถึงวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา ในอนาคต โดยสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแผนบริหารราชการแผ่นดิน ยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด อำเภอ และแผนชุมชน

2) แผนพัฒนา 3 ปี คือ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมขององค์การบริหารส่วนตำบลที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์พัฒนา อันมีลักษณะเป็นการกำหนดรายละเอียดของแผนงานที่จัดทำขึ้นสำหรับปีงบประมาณแต่ละปี ซึ่งมีความต่อเนื่องและเป็นแผนก้าวหน้า ควบคุมระยะเวลา 3 ปี โดยมีการปรับปรุงและทบทวนทุกปี

3) แผนดำเนินงาน คือ แผนดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลที่แสดงถึงรายละเอียดแผนงาน โครงการพัฒนาและกิจกรรมที่ดำเนินการจริงทั้งหมดในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลประจำปีงบประมาณนั้น

7. การจัดทำแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 ได้กำหนดองค์กรจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนี้

7.1 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย

ปลัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น	ประธานกรรมการ
หัวหน้าส่วนการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล	กรรมการ
ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือก	จำนวนคน 3 คน
กรรมการ	

หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน	กรรมการและเลขานุการ
เจ้าหน้าที่วิเคราะห์นโยบายและแผนหรือพนักงาน	
ส่วนท้องถิ่นที่ผู้บริหารท้องถิ่นมอบหมาย	ผู้ช่วยเลขานุการ

7.2 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

มีหน้าที่

7.2.1 กำหนดแผนงาน โครงการให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ที่คณะกรรมการพัฒนากำหนด

7.2.2 จัดทำร่างแผนดำเนินงาน

7.2.3 จัดทำข้อกำหนดเกี่ยวกับขอบข่ายและรายละเอียดของงานที่จะมอบหมายให้หน่วยงาน หรือบุคคลภายนอกดำเนินการ เพื่อเสนอคณะกรรมการพัฒนา

7.3 ผู้บริหารท้องถิ่น

รองนายกองค์รปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นทุกคน	ประธานกรรมการ
สมาชิกสภาท้องถิ่นที่สภาท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนสามคน	กรรมการ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือก จำนวนสามคน	กรรมการ
ผู้แทนภาคราชการและ/หรือรัฐวิสาหกิจ	
ผู้บริหารท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่าสามคน	กรรมการ
ผู้แทนประชาคมท้องถิ่นที่ประชาคมท้องถิ่นคัดเลือกจำนวนไม่น้อยกว่า สามคนแต่ไม่เกินหกคน	กรรมการ
ปลัดองค์รปกครองส่วนท้องถิ่น	กรรมการและเลขานุการ
หัวหน้าส่วนการบริหารที่มีหน้าที่จัดทำแผน	ผู้ช่วยเลขานุการ

7.4 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นมีหน้าที่

7.4.1 กำหนดแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

7.4.2 ร่วมจัดทำร่างแผนพัฒนา เสนอแนะแนวทางการพัฒนา และแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำร่างแผนพัฒนา

7.4.3 พิจารณาร่างแผนพัฒนาและร่างแผนดำเนินการ

7.4.4 ให้ความเห็นชอบร่างข้อกำหนดขอบข่ายและรายละเอียด

7.4.5 พิจารณาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการติดตามและประเมินผล

7.4.6 ประสานกับประชาคมหมู่บ้านในการรวบรวม วิเคราะห์ปัญหาความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

8. กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล

8.1 ขั้นตอนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ดำเนินการ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

8.1.1 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นจัดประชุมประชาคมท้องถิ่นส่วนราชการ และรัฐวิสาหกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่อแจ้งแนวทางการพัฒนาท้องถิ่นรับทราบปัญหา ความต้องการ ประเด็นการพัฒนา และประเด็นที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความช่วยเหลือทางวิชาการ และแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ เพื่อนำมากำหนดแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา

8.1.2 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมแนวทาง และข้อมูลนำมาวิเคราะห์ เพื่อจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

8.1.3 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

8.1.4 ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาและประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาสำหรับองค์การบริหารส่วนตำบล ให้ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นเสนอร่างแผนยุทธศาสตร์พัฒนาต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้ความเห็นชอบก่อนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติ และประกาศใช้แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาต่อไป

8.2 ขั้นตอนการจัดทำแผนพัฒนาสามปี โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

8.2.1 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกับประชาคมท้องถิ่น กำหนดประเด็นหลักการพัฒนาให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ และจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาในแผนยุทธศาสตร์การพัฒนารวมทั้งสอดคล้องกับปัญหา ความต้องการของประชาชนและชุมชน โดยให้นำข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาจากหน่วยงานต่าง ๆ และข้อมูลในแผนชุมชนมาพิจารณาประกอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี

8.2.2 คณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นรวบรวมประเด็นหลักการพัฒนา ปัญหา ความต้องการ และข้อมูลนำมาจัดทำร่างแผนพัฒนาสามปีแล้วเสนอคณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่น

8.2.3 คณะกรรมการพัฒนาท้องถิ่นพิจารณาร่างแผนพัฒนาสามปี เพื่อเสนอผู้บริหารท้องถิ่น

8.2.4 ผู้บริหารท้องถิ่นพิจารณาอนุมัติร่างแผนพัฒนาสามปี และประกาศใช้แผนพัฒนาสามปี

องค์การบริหารส่วนตำบลให้ผู้บริหารท้องถิ่น เสนอร่างแผนพัฒนาสามปีต่อสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อให้เห็นชอบก่อน แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจึงพิจารณาอนุมัติ และประกาศใช้แผนพัฒนาสามปีต่อไป

จากการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลดังกล่าวข้างต้น เป็นอีกกระบวนการที่มีการดำเนินการตามกรอบที่กฎหมายได้กำหนดไว้ จึงพอที่จะสรุปได้ว่าการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลนั้นจะต้องมีการจัดทำแผนพัฒนา โดยจัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนา แผนพัฒนาสามปี และแผนดำเนินงาน ตามลำดับ ซึ่งมีคณะกรรมการสนับสนุนการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้ดำเนินการจัดทำร่างแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นผู้เสนอร่างแผนพัฒนาต่อคณะกรรมการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลพิจารณาแล้ว นำเสนอผู้บริหารเพื่อให้ผู้บริหารนำเสนอ สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเห็นชอบก่อนประกาศใช้ต่อไป ในขั้นตอนของการจัดทำแผนนี้ทุกชั้น จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม แต่ในข้อเท็จจริงนั้นที่เกิดขึ้นนั้น ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลปานกลาง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่าประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอย่างไร

บริบทขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

1. สภาพทั่วไป

1.1 ที่ตั้ง

องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง กิ่งอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ที่ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของกิ่งอำเภอเฝ้าไร่ อยู่ห่างจากกิ่งอำเภอเฝ้าไร่ ประมาณ 21 กิโลเมตร และอยู่ห่างจากจังหวัดหนองคาย ประมาณ 71 กิโลเมตร

1.2 เนื้อที่

ตำบลวังหลวง มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 54 ตารางกิโลเมตร หรือจำนวนพื้นที่ 33,750 ไร่

1.3 ภูมิประเทศ

ทิศเหนือ	จดตำบลพระบาทนาสิงห์ – นาทับไฮ อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคาย
ทิศใต้	จดตำบลหนองหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
ทิศตะวันตก	จดตำบลจุมพล อำเภอโพนพิสัย จังหวัดหนองคาย
ทิศตะวันออก	จดตำบลบัวตูม อำเภอโซ่พิสัย จังหวัดหนองคาย

1.4 จำนวนหมู่บ้าน ตำบลวังหลวง มีจำนวน 15 หมู่บ้าน ได้แก่

หมู่ที่ 1 บ้านวังหลวง	หมู่ที่ 2 บ้านหนองควาย
หมู่ที่ 3 บ้านหนองนาแพง	หมู่ที่ 4 บ้านโพนทอง
หมู่ที่ 5 บ้านท่าคำบง	หมู่ที่ 6 บ้านท่าหลวง
หมู่ที่ 7 บ้านหนองวัวซุม	หมู่ที่ 8 บ้านหนองแวงคำภู
หมู่ที่ 9 บ้านพรประเสริฐ	หมู่ที่ 10 บ้านโนนสำราญ
หมู่ที่ 11 บ้านหนองบัวคำ	หมู่ที่ 12 บ้านไชยพัฒนา
หมู่ที่ 13 บ้านโนนแสงทอง	หมู่ที่ 14 บ้านคำศิลา
หมู่ที่ 15 บ้านศรีชมชื่น	

1.5 ท้องถิ่นอื่นในตำบล

จำนวนเทศบาล - แห่ง

จำนวนสุขาภิบาล - แห่ง

1.6 ประชากร

ประชากรทั้งสิ้น	12,939	คน แยกเป็น
ชาย	6,458	คน
หญิง	6,394	คน
จำนวนครัวเรือน	3,330	หลังคาเรือน

(สำนักงานทะเบียนราษฎร อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย. 2557)

2. สภาพทางเศรษฐกิจ

2.1 อาชีพ

2.1.1 ทำนา	1,699	ครัวเรือน
2.1.2 ทำไร่	791	ครัวเรือน
2.1.3 ปลูกยูคาลิปตัส	502	ครัวเรือน

2.1.4	ปลูกยางพารา	668	ครัวเรือน	
2.1.5	ค้าขาย	81	ครัวเรือน	
2.1.6	รับจ้างทั่วไป	730	ครัวเรือน	
2.1.7	การประมง (น้ำจืด)	14	ครัวเรือน	
2.1.8	รับราชการ	81	ครัวเรือน	
2.2	หน่วยธุรกิจ			
2.2.1	ธนาคาร	-	แห่ง	
2.2.2	โรงแรม	-	แห่ง	
2.2.3	ปั้มน้ำมัน (หัวฉีด)	5	แห่ง	
2.2.4	ปั้มน้ำมัน (แบบหลอด)	25	แห่ง	
2.2.5	โรงงานอุตสาหกรรม	-	แห่ง	
2.2.6	โรงสี (ขนาดเล็กในครัวเรือน)	19	แห่ง	
3.	สภาพทางสังคม			
3.1	ด้านการศึกษา			
3.1.1	โรงเรียนประถมศึกษา	5	แห่ง	
3.1.2	โรงเรียนมัธยมศึกษา	1	แห่ง	
3.1.3	โรงเรียนอาชีวศึกษา	-	แห่ง	
3.1.4	ที่อ่านหนังสือพิมพ์หมู่บ้าน	3	แห่ง	
3.1.5	ศูนย์การเรียนนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล			1 แห่ง
3.1.6	ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	4	แห่ง	
3.2	สถาบันและองค์กรศาสนา			
3.2.1	วัด	16	แห่ง	
3.2.2	มัสยิด	-	แห่ง	
3.2.3	โบสถ์	-	แห่ง	
3.2.4	ศาลเจ้า	-	แห่ง	
3.3	การสาธารณสุข			
3.3.1	โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลวังหลวง	1	แห่ง	
3.3.2	สถานพยาบาลเอกชน	2	แห่ง	
3.3.3	ร้านขายยาแผนปัจจุบัน	4	แห่ง	

3.3.4 อัตราการมีส้วมใช้ ร้อยละ 100

3.4 การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

3.4.1 สถานีตำรวจ	-	แห่ง
3.4.2 ป้อมยามตำรวจชุมชน/ประจำตำบล	2	แห่ง
3.4.3 สถานีดับเพลิง	-	แห่ง

4. การบริหารขั้นพื้นฐาน

4.1 การคมนาคม

4.1.1 ถนนคอนกรีต	63	สาย
4.1.2 ถนนลาดยาง	5	สาย
4.1.3 ถนนลูกรัง	59	สาย

4.2 การโทรคมนาคม

4.2.1 ที่ทำการไปรษณีย์ (เอกชน)	1	แห่ง
4.2.2 ตู้โทรศัพท์สาธารณะ	20	ตู้
4.2.3 โทรศัพท์ (ในบ้าน)	360	ครัวเรือน

4.3 การไฟฟ้า อัตราการมีไฟฟ้าใช้ในครัวเรือน ประมาณ 99 %

4.4 แหล่งน้ำธรรมชาติ

4.4.1 ลำห้วย	26	แห่ง
4.4.2 บึง,หนอง	10	แห่ง

ตำบลวังหลวงมีสภาพเป็นที่ลุ่มสลับกับที่ดอน และมีแหล่งน้ำจำนวนมากเหมาะ

สำหรับพัฒนาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรและการปศุสัตว์

4.5 แหล่งน้ำที่สร้างขึ้น

4.5.1 ฝาย	15	แห่ง
4.5.2 บ่อน้ำตื้น	143	บ่อ
4.5.3 บ่อบาดาล	64	บ่อ

5. ศักยภาพขององค์การบริหารส่วนตำบล

5.1 บุคลากรฝ่ายการเมือง

5.1.1 คณะผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง

1) นายกองค้การบริหารส่วนตำบลวังหลวง จบการศึกษาระดับ ปวช.

- 2) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง คนที่ 1 จบการศึกษาระดับ
มัธยมศึกษา
- 3) รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง คนที่ 2 จบการศึกษาระดับ
มัธยมศึกษา
- 3) เลขานุการนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง จบการศึกษาระดับ
ปริญญาตรี

5.1.2 สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง จำนวน 30 คน

ปริญญาตรี	-	คน
อาชีวศึกษา	-	คน
มัธยมศึกษา	12	คน
ประถมศึกษา	18	คน

5.2 บุคลากรฝ่ายประจำ

5.2.1 จำนวนบุคลากร (พนักงานและพนักงานจ้าง)

สำนักปลัด	จำนวน	14	คน
ส่วนการคลัง	จำนวน	6	คน
กองช่าง	จำนวน	10	คน

กองการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรมและนันทนาการ จำนวน 10 คน

กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม จำนวน - คน

5.2.2 ระดับการศึกษา

- ประถมศึกษา (พนักงานจ้างทั่วไป) จำนวน 3 คน
- มัธยมศึกษา / อาชีวศึกษา (พนักงานจ้างทั่วไป) จำนวน 15 คน
- ปริญญาตรี (พนักงานจ้างทั่วไป/พนักงานจ้างตามภารกิจ) จำนวน 11 คน
- ปริญญาตรี (พนักงานส่วนตำบล) จำนวน 8 คน
- สูงกว่าปริญญาตรี (พนักงานส่วนตำบล) จำนวน 2 คน

6. ยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในช่วงสามปี

6.1 วิสัยทัศน์การพัฒนาตำบลวังหลวง

“ตำบลน่าอยู่ ควบคู่วัฒนธรรมประเพณี ดีเด่นการศึกษา พัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจและสังคม”

6.2 นโยบายการพัฒนาของผู้บริหารท้องถิ่น

“เราจะพัฒนาตำบลวังหลวง เพราะตำบลวังหลวง คือ บ้านของเรา”

6.3 ยุทธศาสตร์

6.3.1 ยุทธศาสตร์ การพัฒนาด้าน โครงสร้างพื้นฐาน แยกเป็น 3 แนวทางการ

พัฒนา

- 1) แนวทางการพัฒนางานด้าน การคมนาคมและการขนส่ง
- 2) แนวทางการพัฒนางานด้าน สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ
- 3) แนวทางการพัฒนางานด้าน การผังเมืองและควบคุมอาคาร

6.3.2 ยุทธศาสตร์ การพัฒนาด้านงานส่งเสริมคุณภาพชีวิต แยกเป็น 6 แนว

ทางการพัฒนา

- 1) แนวทางการพัฒนางานด้าน การส่งเสริมอาชีพ
- 2) แนวทางการพัฒนางานด้าน สวัสดิการสังคมและอื่น ๆ เช่น
- 3) แนวทางการพัฒนางานด้าน การศึกษา
- 4) แนวทางการพัฒนางานด้าน การสาธารณสุข การส่งเสริมสุขภาพ

พลานามัย ของประชาชน

- 5) แนวทางการพัฒนางานด้าน การบริหารจัดการในองค์กร
- 6) แนวทางการพัฒนางานด้าน การพัฒนาบุคลากร

6.3.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนา ด้านการจัดระเบียบชุมชน/สังคมและการรักษา

ความสงบเรียบร้อย แยกเป็น 4 แนวทางการพัฒนา

- 1) แนวทางการพัฒนางานด้าน การส่งเสริมประชาธิปไตย
- 2) แนวทางการพัฒนางานด้าน การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- 3) แนวทางการพัฒนางานด้าน การรักษาความสงบเรียบร้อย
- 4) แนวทางการพัฒนางานด้าน การพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชน

6.3.4 ยุทธศาสตร์ การพัฒนาด้านการวางแผน การส่งเสริมการลงทุน

พาณิชย์กรรม และการท่องเที่ยว แยกเป็น 2 แนวทางการพัฒนา

- 1) แนวทางการพัฒนางานด้าน ส่งเสริมการลงทุน
- 2) แนวทางการพัฒนางานด้าน การท่องเที่ยว

6.3.5 ยุทธศาสตร์ การพัฒนา ด้านการบริหารจัดการและอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม แยกเป็น 2 แนวทางการพัฒนา

1) แนวทางการพัฒนางานด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ

2) แนวทางการพัฒนางานด้าน สิ่งแวดล้อม

6.3.6 ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณีและภูมิปัญญา

ท้องถิ่น แยกเป็น 2 แนวทางการพัฒนา

1) แนวทางการพัฒนางานด้าน ส่งเสริม ศิลปะ วัฒนธรรม จารีตประเพณี

2) แนวทางการพัฒนางานด้าน ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การม คำพิฑูรย์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน อำเภอพระยืน จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. การบริหารจัดการในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อเสริมสร้างการมีส่วนร่วม มีการปฏิบัติโดยภาพรวมอยู่ระดับมาก

2. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผนการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยการบริหารจัดการในการวางแผนการพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ปรากฏว่าปัจจัยด้านคณะกรรมการวางแผน ด้านการประสานงาน ด้านการให้ความสำคัญและยอมรับนับถือ ด้านการให้ความรู้ความเข้าใจ ด้านการปฏิสัมพันธ์ และด้านการเอื้ออำนวย ส่งเสริมสนับสนุน มีความสัมพันธ์ปานกลาง

พวงทอง โยธาใหญ่ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น : กรณีศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนมากมีความพยายามจะปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2541 แต่มีบางองค์การบริหารส่วนตำบลยังปฏิบัติไม่ครบกระบวนการตามระเบียบที่กำหนด โดยเฉพาะในเรื่องการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและการนำเสนอร่างแผนพัฒนาทั้งนี้อาจมาจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานยังไม่มีความเข้าใจในระเบียบเท่าที่ควร สำหรับการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น พบว่ายังอยู่ในระดับที่ต่ำ

เรณู คุปต์ยธิ์เยียร และคณะ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษา พบว่า ความรู้ความเข้าใจต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลของ ประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลมีทักษะคติที่ดีต่อการบริหารงานในองค์การบริหาร ส่วนตำบล และมีส่วนร่วมต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในระดับปานกลาง

นวนน้อย ตรีรัตน์ และคณะ (2547 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ยังคงอยู่ใน ระดับต่ำ โดยมีส่วนร่วมค่อนข้างจำกัดอยู่ในเรื่องการรับรู้ข่าวสารข้อมูลเป็นด้านหลักการมีส่วน ร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบายหรือการตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วน ตำบลยังค่อนข้างต่ำ

สุดาวรรณ มีบัว (2547 : 77) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคม ในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอเมือง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลคือ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ ความรู้ในการปกครองท้องถิ่นรูปแบบ องค์การบริหารส่วนตำบล ทักษะคติต่อ การปกครองท้องถิ่นรูปแบบ องค์การบริหารส่วนตำบล อุดมการณ์ประชาธิปไตย แหล่งข้อมูล ข่าวสารทางการเมืองที่ได้รับ การติดตามเนื้อหาข่าวสารการเมือง ตำแหน่งหรือหน้าที่ ด้านการพัฒนาการร่วมทำกิจกรรมการพัฒนาและ การได้รับอบรมด้านการพัฒนา การมีส่วน ร่วมของสมาชิกประชาคมตำบลในการวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลอยู่ในระดับ ปานกลาง

มานพ ชันทะสีลา (2547 : 61 - 62) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาตำบล : กรณีศึกษา กิ่งอำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จากผลการทดลองพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยภาพรวมแล้วอยู่ใน ระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการจัดทำ แผนพัฒนาตำบลพบว่า ประชาชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง เพศ การศึกษา รายได้ อาชีพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในเขตกิ่งอำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี ไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

โกมินทร์ กุลเวชกิจ (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจตุรพักตรพิมาน อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าประชาชนมีส่วนร่วมน้อย ในด้านการเลือกตั้งกิจกรรมในกลุ่มการเมือง การแสดงความคิดเห็น การร่วมกลุ่มผลประโยชน์ การแสดงออกซึ่งความต้องการต่าง ๆ

มังกร ศรียะ โครตร (2549 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบล กรณีศึกษา : ตำบลคงใหญ่ อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม โดยทำการศึกษาตัวแปรด้าน เพศ ตำแหน่งทางสังคม อาชีพ รายได้ ความต้องการการมีเกียรติยศ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนบ้าน ความคาดหวังต่อรางวัลประกวด พบว่า อายุ อาชีพ รายได้ และความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีเพื่อนบ้าน ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบล ส่วนเพศ ตำแหน่งทางสังคม ความต้องการมีเกียรติยศ และความคาดหวังต่อรางวัลประกวด มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบล ในส่วนระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบลอยู่ในระดับปานกลาง

ทะนงศักดิ์ เดชไพรขลา (2550 : 56-59) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล (พ.ศ. 2551 - 2553) กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกรายด้าน ทุก ๆ ด้าน คือ การร่วมตัดสินใจ ร่วมในการปฏิบัติการ(การดำเนินการ) ร่วมในการรับผลประโยชน์ ร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ในส่วนของการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี มี เพศ อายุ รายได้ การศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปรินดา ธิรศิลาเวช (2550:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่าการมีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า การมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก จำนวน 1 ด้าน คือ ด้านการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านการคัดเลือกและจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ด้านการเตรียมการจัดทำแผน ด้านการตัดสินใจเลือกยุทธศาสตร์และแนวทางการพัฒนาในห้วงสามปี ด้านการจัดทำร่างแผนพัฒนา และด้านการจัดทำรายละเอียดโครงการหรือกิจกรรมการพัฒนา การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่าคณะกรรมการ

ชุมชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

นักฎีกาล ศรีจันทร์โท (2552 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตการบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอขามศรีราช จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ปรานิต ทนน้ำ (2551 : 94) ที่ได้ทำการศึกษาเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีสถานภาพ หมู่บ้านแตกต่างกัน ต่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตาตอง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีหมู่บ้านแตกต่างกัน ต่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลตาตอง อำเภอศรีธาตุ จังหวัดอุดรธานี พบว่า โดยรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ธนพร กุศลรัตน์ (2554) ได้วิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในกระบวนการแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในกระบวนการแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลโพนงาม อำเภอโกสุมพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ด้านต่าง ๆ เป็นดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลเข้าร่วมประชุมประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี เพื่อเสนอปัญหาความต้องการของประชาชน เข้าร่วมประชุมสภาพิจารณาเห็นชอบการจัดทำแผนพัฒนาสามปี และเข้าร่วมประชุมเพื่อพิจารณาเห็นชอบข้อบัญญัติงบประมาณประจำปีด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติหน้าที่ โดยเฉพาะร่วมกับคณะกรรมการหมู่บ้านชุมชน ในการร่วมพัฒนาทั้งในด้านการตรวจสอบงาน โครงการและร่วมกันพัฒนาชุมชนในด้านต่างๆ ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล

โพนงาม ส่วนใหญ่ไม่ได้รับทราบข้อมูล ในการรายงานผลการปฏิบัติงานเท่าไรนัก

พิเชษฐ์พงศ์ आयุนันท์ (2555) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเซิม อำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัย

พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล
เฉลิม อำเภอนพพิตย จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง ผลการเปรียบเทียบ
ประชาชนจำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลเฉลิม อำเภอนพพิตย จังหวัดหนองคาย โดยรวมแตกต่าง
กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ
จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล สรุปว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิ่งสำคัญ
ต่อการบริหารงานในกิจกรรมต่าง ๆ ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น ซึ่งส่งผลทั้งทางตรง
และทางอ้อมต่อองค์กรและประชาชน และเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่ต้องตระหนักต่อ
หลักการบริหารต่าง ๆ ที่ต้องเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ได้มาซึ่งประสิทธิภาพ
และประสิทธิผลมากที่สุด และผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนจำแนกตามตัว
แปรโดยภาพรวมมีปัญหาไม่แตกต่างกัน ดังนั้นไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่และประชาชนนั้นจะต้อง
มีความเข้าใจในระเบียบเท่าที่ควรและต้องมีความเข้าใจในการทำงาน มีทัศนคติที่ดีต่อการ
บริหารงานและมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร
และเกิดประโยชน์ต่อประชาชนมากที่สุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปีขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนของโคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff, 1977 ; อ้างถึงใน ชาติชาย ณ เชียงใหม่, 2533 : 25) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาดังนี้

แผนภาพที่ 3 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 9,620 คน (สำนักทะเบียนอำเภอเฝ้าไร่ วันที่ 3 เมษายน 2558)
2. กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ในปี พ.ศ. 2558 จำนวนทั้งสิ้น 9,620 คน โดยวิธีการหากกลุ่มตัวอย่าง เพื่อเป็นตัวแทนของประชากร ตามสูตรยามานะ (Yamanac. 727) ดังนี้

$$\text{สูตร } n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

กำหนดให้ N = จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรทั้งหมด (9,620)

E = ค่าความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เกิดขึ้นสำหรับการวิจัยในครั้งนี้ กำหนดให้

ไม่เกิน .05

แทนค่าในสูตรได้

$$n = \frac{9,620}{1 + 9,620[0.5]^2}$$

$$= 385$$

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้จากการคำนวณตาม สูตรของ ยามาเน่ คำนวณได้ 384.03 คน เพื่อให้การวิจัยสมบูรณ์ผู้วิจัยจึงปรับขนาดกลุ่มตัวอย่างเป็น 385 คน

3. การสุ่มตัวอย่างจากประชากร

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น แล้วจึงดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย โดยจะเลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรที่ได้รับการแบ่งตามเพศ อาชีพ ระดับการศึกษาและหมู่บ้านที่อยู่อาศัย มีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ผู้วิจัยได้แบ่งจำนวนขนาดกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ 385 คน ออกเป็น 15 กลุ่มโดยแบ่งตามสัดส่วนของประชากรในเขตหมู่บ้าน ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามหมู่บ้าน

ที่	เขตพื้นที่หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง 18 ปี)	กลุ่มตัวอย่าง
1	หมู่ที่ 1 บ้านวังหลวง	990	40
2	หมู่ที่ 2 บ้านหนองควาย	1,010	40
3	หมู่ที่ 3 บ้านหนองนาแพง	888	36
4	หมู่ที่ 4 บ้านโพนทอง	463	19
5	หมู่ที่ 5 บ้านท่าคำบง	584	23
6	หมู่ที่ 6 บ้านท่าหลวง	312	12
7	หมู่ที่ 7 บ้านหนองวัวซุม	677	27
8	หมู่ที่ 8 บ้านหนองแวงคำภู	744	30
9	หมู่ที่ 9 บ้านพรประเสริฐ	540	22
10	หมู่ที่ 10 บ้านโนนสำราญ	828	33
11	หมู่ที่ 11 บ้านหนองบัวคำ	365	15

ที่	เขตพื้นที่หมู่บ้าน	จำนวนประชากร (ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้ง 18 ปี)	กลุ่มตัวอย่าง
12	หมู่ที่ 12 บ้านไชยพัฒนา	666	27
13	หมู่ที่ 13 บ้านโนนแสงทอง	562	22
14	หมู่ที่ 14 บ้านคำศิลา	505	20
15	หมู่ที่ 15 บ้านศรีชมชื่น	486	19
	รวม	9,620	385

ตัวอย่างการคำนวณกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

$$\text{บ้านวังหลวง (ม.1)} \quad \frac{385 \times 990}{9,620} = 39.62 \text{ ปรับเป็น } 40$$

3.2 ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มแบบง่าย

หลังจากที่ได้สัดส่วนของกลุ่มตัวอย่างจากจำนวนประชากรของแต่ละหมู่บ้านแล้ว ใช้การสุ่มแบบง่าย จากประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ตามสัดส่วนของประชาชนในแต่ละหมู่บ้าน แล้วใช้วิธีการจับฉลาก โดยเขียนชื่อประชาชนหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน ลงในแผ่นกระดาษ ใช้ 1 แผ่น ต่อ 1 ชื่อประชาชนหมู่บ้าน ลงไป เขย่าคละก้น ไป แล้วหยิบออกมาทีละแผ่น เมื่อจับได้ชื่อใดก็เขียนไว้แล้วนำเข้าไปในกล่อง เพื่อให้แต่ละชื่อมีโอกาสเลือกเท่า ๆ กัน ถ้าจับได้ชื่อเดิมให้จับใหม่ เมื่อครบตามจำนวนสัดส่วนในหนึ่งหมู่บ้าน ก็จะทำการจับฉลากของแต่ละหมู่บ้านไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะครบ 15 หมู่บ้าน จะได้กลุ่มตัวอย่าง 385 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ โดยลักษณะและขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ เพศ อาชีพ ระดับการศึกษา หมู่บ้านที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ

แผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของลิเคิร์ต มี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือในการใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเองเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล โดยอยู่ในการควบคุมดูแล และให้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือวิจัยดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
2. ศึกษาเทคนิค และวิธีสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า จากเอกสารการวิจัยเบื้องต้นของ บุญชม ศรีสะอาด (2545 : 72) ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม
3. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่สร้างขึ้นเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษา
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้ว นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้อง ความถูกต้อง ชัดเจนของภาษา ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย
 - 4.1. นายไพบุลย์ ปัดดาทุม วุฒิศึกษา ปร.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์) ตำแหน่ง ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา
 - 4.2. ดร.แดนวิชัย สายรักษา วุฒิศึกษา ปร.ด. (ยุทธศาสตร์การพัฒนากุมิภาค) ศ.ษ.ม. (หลักสูตรและการเรียนการสอน) ตำแหน่ง อาจารย์คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและการวัดผล

4.3. นางสุดถวิล ปัดถาทุม วุฒิศึกษา ค.ม. (การบริหารการศึกษา)

ตำแหน่งครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเฝ้าไร่วิทยา อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาเพื่อให้ถูกต้องตามหลักวิชาและเพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยพิจารณาหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถาม กับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยวิธีการ IOC เลือกคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป แล้วนำเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ เพื่อขอความเห็นชอบอีกครั้งหนึ่ง

6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้วตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดลองกับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

7. นำแบบสอบถามมาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

8. นำค่าที่ได้จากการสอบถามหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach : 1970 ได้ค่าความเชื่อมั่น .90 แล้วจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับจริง เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนและวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอนหนังสือรับรองจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประชาชนหมู่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2. นำหนังสือรับรองและแนะนำตัวผู้วิจัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลไปยังกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

3. ผู้วิจัยแนะนำตัวเอง พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์การศึกษา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แจกแบบสอบถามและอธิบายเพิ่มเติมในที่ที่ไม่เข้าใจด้วยตนเอง

4. ผู้วิจัยติดตามขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเองทั้งหมดจำนวน 385 ฉบับ แล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การจัดกระทำข้อมูล

1.1 นำแบบสอบถามที่รวบรวมได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องทุกฉบับ นำมาใช้ในการวิเคราะห์โดยคิดเป็นร้อยละ

1.2 แยกแบบสอบถามตามระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.3 ตรวจสอบให้คะแนนตามเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545 : 102)

การมีส่วนร่วมมากที่สุด	ให้ 5 คะแนน
การมีส่วนร่วมมาก	ให้ 4 คะแนน
การมีส่วนร่วมปานกลาง	ให้ 3 คะแนน
การมีส่วนร่วมน้อย	ให้ 2 คะแนน
การมีส่วนร่วมน้อยที่สุด	ให้ 1 คะแนน

1.4 นำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์หาค่าสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป

1.5 วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ตามความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างโดยจำแนกเป็นรายด้านและรายข้อเพื่อหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมายดังนี้ (รังสรรค์ สึงเหล็ก, 2551 : 186)

ระดับค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.80 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ระดับค่าเฉลี่ย 1.81 - 2.60 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับ น้อย

ระดับค่าเฉลี่ย 2.61 - 3.40 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับค่าเฉลี่ย 3.41 - 4.20 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับ มาก

ระดับค่าเฉลี่ย 4.21 - 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับ มากที่สุด

1.6 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินงานองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมแบ่งกลุ่มตาม เพศ สถิติที่ใช้ได้แก่ t-test (Independent) อายุ ระดับการศึกษาและหมู่บ้านที่อยู่อาศัย สถิติที่ใช้ได้แก่ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) โดยกำหนดค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และถ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยโดยการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (บุญชม ศรีสะอาด. 2543 : 119)

1.7 วิเคราะห์และสังเคราะห์แบบสอบถามปลายเปิด

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปโดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ โดยใช้การหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยกำหนดให้คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 99 - 100)

มากที่สุด	ให้	5	คะแนน
มาก	ให้	4	คะแนน
ปานกลาง	ให้	3	คะแนน
น้อย	ให้	2	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

แล้วหาค่าเฉลี่ยของคะแนนความคิดเห็น โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผลค่าเฉลี่ย ดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 118)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50	หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2.3 การทดสอบสมมติฐานเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศสถิติที่ใช้ได้แก่ สถิติการทดสอบค่า t (t-test) ส่วนการทดสอบสมมติฐานจำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ ใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F- test (One-way ANOVA) หากพบความแตกต่างใช้การเปรียบเทียบความทดสอบรายคู่ โดยวิธี LSD. (Least Significant Difference)

2.4 สถิติที่ใช้วิเคราะห์แนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) และการพรรณนาความตามเนื้อหา (Content Analysis)

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องรวบรวมจากแบบสอบถามนำมาจัดเป็นหมวดหมู่ลงในรหัส (Coding Form) หลังจากนั้นจึงนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการรวบรวมประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

3.1 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

3.1.1 ทำการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เป็นรายข้อ โดยการทดสอบทางสถิติ (t-test) เพื่อหาค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มคะแนนสูงสุด และกลุ่มคะแนนต่ำ ที่มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.1.2 ความเชื่อมั่นหรือความเชื่อถือของแบบสอบถามเป็นรายด้านหรือทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

3.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

3.2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่

3.2.2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อบรรยายลักษณะข้อมูล

3.2.3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ โดยสถิติทดสอบ t-test จำแนกตามอาชีพ ระดับการศึกษา และหมู่บ้านที่อยู่อาศัย ใช้ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F – test (One - Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และถ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยจะทำการทดสอบรายคู่ใช้วิธีการของเซฟเฟ

3.2.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการสรุปประเด็นหาความหมาย และแจกแจงความถี่ แล้วนำมาเสนอด้วยการพรรณนาความ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เป็นการศึกษาเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แล้วนำมาเสนอข้อมูลด้วยตารางประกอบการอธิบายตามวัตถุประสงค์ มีขั้นตอนดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแปลความหมายมีดังนี้

n	แทน	จำนวนหน่วยตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
F	แทน	สถิติทดสอบที่ใช้ในการพิจารณา F – distribution
Df	แทน	ระดับความเป็นอิสระ (Degree of Freedom)
SS	แทน	ผลรวมของค่าเฉลี่ยของคะแนนเบี่ยงเบน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย ของคะแนนเบี่ยงเบน (Mean of Squares)
P	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
*	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคายอยู่ในระดับใด

ตอนที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและหมู่บ้านที่อาศัยอยู่

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ผลปรากฏดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	173	44.9
1.2 หญิง	212	55.1
รวม	385	100
2. อายุ		
2.1 ต่ำกว่า 30 ปี	115	29.9
2.2 31 - 40 ปี	194	50.4
2.3 41 - 50 ปี	41	10.6

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
2.4 51 ปี ขึ้นไป	35	9.1
รวม	385	100
3. ระดับการศึกษา		
3.1 ไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้น	161	41.8
3.2 มัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช./ หรือเทียบเท่า	114	29.6
3.3 อนุปริญญา/ ปวส./ หรือเทียบเท่า	56	14.5
3.4 ปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป	54	14.0
รวม	385	100
4. อาชีพ		
4.1 เกษตรกรรม	187	48.6
4.2 รับจ้าง	143	37.1
4.3 ข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ	21	5.5
4.4 ธุรกิจส่วนตัว	34	8.8
รวม	385	100
5. หมู่บ้านที่อาศัยอยู่		
5.1 บ้านวังหลวง	40	10.4
5.2 บ้านหนองควาย	40	10.4
5.3 บ้านหนองนาแพง	36	9.4
5.4 บ้านโพนทอง	19	4.9
5.5 บ้านท่าคำบง	23	6.0
5.6 บ้านท่าหลวง	12	3.1
5.7 บ้านหนองวัวซุม	27	7.0
5.8 บ้านหนองแวงคำภู	30	7.8
5.9 บ้านพรประเสริฐ	22	5.7
5.10 บ้านโนนสำราญ	33	8.6
5.11 บ้านหนองบัวคำ	15	3.9
5.12 บ้านโนนสำราญ	27	7.0
5.13 บ้านโนนแสงทอง	22	5.7

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5.14 บ้านคำศิลา	20	5.2
5.15 บ้านศรีชมชื่น	19	4.9
รวม	385	100

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 385 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นเพศหญิง จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 55.01 มีอายุต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 155 คน คิดเป็นร้อยละ 29.9 มีอายุ 31-40 ปี จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 มีอายุ 41-50 ปี จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 10.6 มีอายุ 51 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 9.1 และระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 41.8 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช./ หรือเทียบเท่า จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 29.6 ระดับอนุปริญญา/ ปวส./ หรือเทียบเท่า จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 14.5 ระดับปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 14.0 และประกอบอาชีพเกษตรกร จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 48.6 อาชีพรับจ้าง จำนวน 143 คนคิดเป็นร้อยละ 37.1 อาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ จำนวน 21 คนคิดเป็นร้อยละ 5.5 และอาศัยอยู่บ้านบ้านวังหลวง บ้านหนองควาย บ้านหนองนาแพง บ้านโพหนอง บ้านท่าคำบังบ้านท่าหลวง บ้านหนองวัวซุม บ้านหนองแวงคำภู บ้านพรประเสริฐ บ้านโนนสำราญ บ้านหนองบัวคำ บ้านโนนสำราญ บ้านโนนแสงทอง บ้านคำศิลา และบ้านศรีชมชื่น จำนวน 385 คน คิดเป็นร้อยละ 100

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน
ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง
อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบล วังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	\bar{X}	S.D.	ระดับการ มีส่วนร่วม
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	3.10	1.47	ปานกลาง
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	3.04	1.49	ปานกลาง
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	3.07	1.54	ปานกลาง
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.94	1.55	ปานกลาง
รวม	3.04	1.50	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับ
ปานกลาง ($\bar{X} = 3.04$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน
โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 3.10$)
รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.07$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
($\bar{X} = 3.04$) ด้านความทั่วถึง ($\bar{X} = 2.82$) ด้านคุณภาพ ($\bar{X} = 2.80$) ด้านความพร้อมในการ
ให้บริการ ($\bar{X} = 2.80$) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 2.94$) ตามลำดับ

2.2 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2.2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคายด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำแนกเป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อหาสาเหตุของปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน	3.28	1.46	ปานกลาง
2. ท่านได้ร่วมประชุมประชาคมเพื่อสำรวจปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน	3.18	1.44	ปานกลาง
3. ท่านได้ร่วมประชุมประชาคมเพื่อรวบรวมปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน	2.93	1.60	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา / ความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้าน	3.02	1.55	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของหมู่บ้านเพียงใด	3.11	1.49	ปานกลาง
6. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกปัญหา / ความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านเพียงใด	3.07	1.57	ปานกลาง
รวม	3.10	1.47	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.10$) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับ

ปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ท่านเคยเข้าร่วมประชุมเพื่อหาสาเหตุของปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ($\bar{X}=3.28$) รองลงมา คือ ท่านได้ร่วมประชุมประชาคมเพื่อสำรวจปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ($\bar{X}=3.18$) ท่านมีส่วนร่วมจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของหมู่บ้านเพียงใด ($\bar{X}=3.11$) ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกปัญหา/ความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านเพียงใด ($\bar{X}=3.07$) ท่านมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหา/ความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้าน ($\bar{X}=3.02$) และท่านได้ร่วมประชุมประชาคมเพื่อรวบรวมปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน ($\bar{X}=2.93$) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ จำแนกเป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนา	3.12	1.54	ปานกลาง
2. ท่านได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างงานซื้อของขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนา	3.07	1.56	ปานกลาง
3. ท่านได้เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงานและพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	3.08	1.59	ปานกลาง
4. ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหมู่บ้านเพียงใด	3.12	1.52	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการดำเนินการตามแผนพัฒนาพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ปัญหาของหมู่บ้านเพียงใด	2.89	1.54	ปานกลาง
6. ท่านได้มีส่วนร่วมในการสละเงินหรือวัสดุอุปกรณ์ เพื่อดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ตามแผนพัฒนา	2.99	1.54	ปานกลาง
รวม	3.04	1.49	ปานกลาง

จากตารางที่ 5 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.04$) เมื่อจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับ

ปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ท่านได้มีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำ เกี่ยวกับการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมตามแผนพัฒนา ($\bar{X}=3.12$) รองลงมาท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดในการพัฒนาให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อหมู่บ้านเพียงใด ($\bar{X}=3.12$) ท่านได้เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมในการปรับปรุงระบบการบริหารงานและพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ($\bar{X}=3.08$) ท่านได้มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการตรวจรับงานจ้างงานซื้อขององค์การบริหารส่วนตำบล ในการดำเนินการตามโครงการ/กิจกรรมในแผนพัฒนา ($\bar{X}=3.07$) ท่านได้มีส่วนร่วมในการระดมเงินหรือวัสดุอุปกรณ์ เพื่อ ($\bar{X}=2.99$) และท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดวิธีการดำเนินการตามแผนพัฒนาพัฒนาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการแก้ปัญหาของหมู่บ้านเพียงใด ($\bar{X}=2.89$) ตามลำดับ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

2.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จำแนกเป็นรายชื่อ

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า	3.04	1.55	ปานกลาง
2. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาอาชีพและการเพิ่มรายได้ เช่น การส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน	3.01	1.59	ปานกลาง
3. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาด้านสาธารณสุข เช่น การควบคุมและป้องกันโรค	3.04	1.58	ปานกลาง
4. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การกำจัดขยะ การปลูกป่า	3.11	1.56	ปานกลาง
5. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม เช่น การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การกีฬา การส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น	3.10	1.61	ปานกลาง
6. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพชีวิต เช่น การส่งเสริมและช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้พิการ	3.12	1.61	ปานกลาง
รวม	3.07	1.54	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.07$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ใน ระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับ ผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านคุณภาพชีวิต เช่น การส่งเสริมและช่วยเหลือผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ($\bar{X}=3.12$) รองลงมา ท่านได้มีส่วน ร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม เช่น การ กำจัดขยะ การปลูกป่า ($\bar{X}=3.11$) ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไข ปัญหาด้านการส่งเสริมประเพณี วัฒนธรรม เช่น การจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางศาสนา การกีฬา การส่งเสริมประเพณีท้องถิ่น ($\bar{X}=3.10$) ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาด้านสาธารณสุข เช่น การควบคุมและป้องกันโรค ($\bar{X}=3.04$) ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์และสามารถแก้ไขปัญหาด้านโครงสร้าง พื้นฐาน เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า ($\bar{X}=3.04$) และท่านได้มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และสามารถแก้ไขปัญหาด้านการพัฒนาอาชีพและการเพิ่มรายได้ เช่น การส่งเสริมอาชีพให้แก่ ประชาชน ($\bar{X}=3.01$) ตามลำดับ

2.2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	\bar{X}	S.D.	ระดับการมีส่วนร่วม
1. องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด	3.13	1.54	ปานกลาง
2. ท่านได้ร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด	2.90	1.57	ปานกลาง
3. ท่านได้ตรวจสอบพบและเสนอข้อบกพร่องของการดำเนินการแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล	2.89	1.69	ปานกลาง
4. ท่านเคยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล	2.86	1.67	ปานกลาง
5. ท่านเคยร่วมติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเพียงใด	2.79	1.65	ปานกลาง
6. ท่านเคยรับผลการสรุปการดำเนินงานและการประเมินผลการพัฒนา	3.04	1.49	ปานกลาง
รวม	2.94	1.55	ปานกลาง

จากตารางที่ 7 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.94$) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล ให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

เพียงใด ($\bar{X} = 3.13$) รองลงมา ท่านเคยรับผลการสรุปการดำเนินงานและการประเมินผลการพัฒนา ($\bar{X} = 3.04$) ท่านได้ร่วมในการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลเพียงใด ($\bar{X} = 2.90$) ท่านได้ตรวจสอบพบและเสนอข้อบกพร่องของการดำเนินการแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.89$) ท่านเคยเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล ($\bar{X} = 2.86$) และท่านเคยร่วมติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเพียงใด ($\bar{X} = 2.79$) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลคุณภาพการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อยู่อาศัย

3.1 จำแนกตามเพศ

ตารางที่ 8 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคายจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและหมู่บ้านที่อยู่อาศัยจำแนกตามเพศโดยรวม และจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	ชาย		หญิง		t	sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	2.91	1.42	3.25	1.50	2.30	.02*
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	2.86	1.47	3.19	1.50	2.18	.03*
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	2.88	1.51	3.23	1.54	2.23	.03*
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	2.76	1.50	3.08		2.04	.04*
รวม	2.85	1.46	3.19	1.52	2.21	.03*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 จำแนกตามอายุ

ตารางที่ 9 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตาม อายุโดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

(n=385)

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหาร ส่วนตำบลวังหลวง อำเภอ เฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามอายุ	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	2.91	3	0.97	0.44	0.72
	ภายในกลุ่ม	829.36	381	2.18		
	รวม	832.27	384			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	3.64	3	1.21	0.54	0.65
	ภายในกลุ่ม	848.79	381	2.23		
	รวม	852.43	384			
3. ด้านการมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	3.78	3	1.26	0.53	0.66
	ภายในกลุ่ม	903.05	381	2.37		
	รวม	906.83	384			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการ ประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	4.82	3	1.61	0.67	0.57
	ภายในกลุ่ม	917.10	381	2.41		
	รวม	921.92	384			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	3.60	3	1.20	0.53	0.66
	ภายในกลุ่ม	859.32	381	2.26		
	รวม	862.92	384			

จากตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามอายุ พบว่า โดยรวมและ รายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.2 จำแนกตามระดับการศึกษา

ตารางที่ 10 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของ ประชาชนในการจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนก ตามระดับการศึกษา	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมใน การตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	172.60	3	57.53	33.23	.00*
	ภายในกลุ่ม	659.67	381	1.73		
	รวม	832.27	384			
2. ด้านการมีส่วนร่วมใน การปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	187.70	3	62.57	35.86	.00*
	ภายในกลุ่ม	664.73	381	1.74		
	รวม	852.43	384			
3. ด้านการมีส่วนร่วมใน ผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	200.50	3	66.83	36.05	.00*
	ภายในกลุ่ม	706.33	381	1.85		
	รวม	906.83	384			
4. ด้านการมีส่วนร่วมใน การประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	196.15	3	65.38	34.32	.00*
	ภายในกลุ่ม	725.77	381	1.90		
	รวม	921.92	384			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	188.90	3	62.97	35.59	.00*
	ภายในกลุ่ม	674.02	381	1.77		
	รวม	862.92	384			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยรวมและทุกรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยรวม ด้วยวิธีเชฟเฟ

3.3 จำแนกตามอาชีพ

ตารางที่ 11 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามอาชีพ โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจำแนกตามอาชีพ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	13.10	3	4.37	2.03	0.11
	ภายในกลุ่ม	819.17	381	2.15		
	รวม	832.27	384			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	14.60	3	4.87	2.21	0.09
	ภายในกลุ่ม	837.83	381	2.20		
	รวม	852.43	384			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	12.45	3	4.15	1.77	0.15
	ภายในกลุ่ม	894.38	381	2.35		
	รวม	906.83	384			
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	12.99	3	4.33	1.81	0.14
	ภายในกลุ่ม	908.93	381	2.39		
	รวม	921.92	384			

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามอาชีพ	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig.
รวม	ระหว่างกลุ่ม	13.20	3	4.40	1.97	0.12
	ภายในกลุ่ม	849.72	381	2.23		
	รวม	862.92	384			

จากตารางที่ 11 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามระดับอาชีพ พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่

ตารางที่ 12 วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่โดยรวมและจำแนกเป็นรายด้าน

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จำแนกตามหมู่บ้าน ที่อาศัยอยู่	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	sig.
1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	ระหว่างกลุ่ม	408.81	14	29.20	25.51	.00*
	ภายในกลุ่ม	423.46	370	1.14		
	รวม	832.27	384			
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ	ระหว่างกลุ่ม	408.69	14	29.19	24.34	.00*
	ภายในกลุ่ม	443.74	370	1.20		
	รวม	852.43	384			
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์	ระหว่างกลุ่ม	446.39	14	31.89	25.62	.00*
	ภายในกลุ่ม	460.44	370	1.24		
	รวม	906.83	384			

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่น จำแนกตามหมู่บ้าน ที่อาศัยอยู่	แหล่งความ แปรปรวน	SS	df	MS	F	sig.
4. ด้านการมีส่วนร่วมใน การประเมินผล	ระหว่างกลุ่ม	455.91	14	32.57	25.86	.00*
	ภายในกลุ่ม	466.01	370	1.26		
	รวม	921.92	384			
โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	428.87	14	30.63	26.11	.00*
	ภายในกลุ่ม	434.05	370	1.17		
	รวม	862.92	384			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามระดับการศึกษา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ โดยรวม ด้วยวิธีเชฟเฟ้

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ตารางที่ 13 ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ
องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	ความถี่
<p>1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ</p> <p>1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในชุมชน</p> <p>1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ</p> <p>1.3 ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน</p> <p>1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนได้ทราบอย่างทั่วถึง</p>	<p>7</p> <p>10</p> <p>11</p> <p>22</p>
<p>2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ</p> <p>2.1 องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง ควรส่งเสริมให้ประชาชนส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล</p> <p>2.2 ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอตัวแทนเป็นกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นและให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินงาน</p> <p>2.3 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการ/กิจกรรมที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้นำไปดำเนินการในหมู่บ้าน ให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ใน แผนพัฒนา</p>	<p>10</p> <p>21</p> <p>12</p>

ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนา ท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย	ความถี่
3. การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์	
3.1 องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง ควรสนับสนุนประชาชนให้ได้รับ ความสะดวกสบายจากการดำเนินงาน โครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา	7
3.2 องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง ควรพิจารณาสนับสนุน งบประมาณหรือสิ่งของ อื่นๆ จาก องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อประชาชน เสนอขอรับความช่วยเหลือ	5
3.3 องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง ควรป้องกัน และบรรเทาสาธารณ ภัย เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชน	6
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล	
4.1 องค์การบริหารส่วนตำบลควร ชี้แจง แจกแจง งบประมาณสิ้นปี ให้กับประชาชนได้ทราบ หรือรับฟังผลการดำเนินงานของ	8
4.2 องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็น กรรมการตรวจรับงานตามแผนงาน/โครงการ	7
4.3 องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดต่อ ติดต่อเกี่ยวกับความคืบหน้าการดำเนิน โครงการพัฒนา ต่างๆ	5

จากตารางที่ 13 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำ
แผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
มีดังนี้

ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่
จังหวัดหนองคาย เรียงลำดับจากค่าความถี่จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล
วังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ควรเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้แก่ประชาชนได้
ทราบอย่างทั่วถึง (ค่าความถี่ = 22) ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นใน
ชุมชน (ค่าความถี่ = 11) องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง ควรส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้า

ร่วมประชุมเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ (ค่าความถี่ = 10) และองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง ควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นถึงปัญหาความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นในชุมชน (ค่าความถี่ = 7)

ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ พบว่า ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เรียงลำดับจากค่าความถี่จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ ประชาชนมีส่วนร่วมเสนอตัวแทนเป็นกรรมการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นและให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินงาน (ค่าความถี่ = 21) องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามโครงการ/กิจกรรมที่ องค์การบริหารส่วนตำบล ได้นำไปดำเนินการในหมู่บ้าน ให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ใน แผนพัฒนา (ค่าความถี่ = 12) และองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง ควรส่งเสริมให้ประชาชนส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ค่าความถี่ = 10)

ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เรียงลำดับจากค่าความถี่จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง ควรสนับสนุนประชาชนให้ได้รับความสะดวกสบายจากการดำเนินงานโครงการด้านสาธารณูปโภค เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา (ค่าความถี่ = 7) องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง ควรป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย เพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชน (ค่าความถี่ = 6) และองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง ควรพิจารณาสนับสนุนงบประมาณหรือสิ่งของ อื่น ๆ จาก องค์การบริหารส่วนตำบล เมื่อประชาชนเสนอขอรับความช่วยเหลือ (ค่าความถี่ = 5)

ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย เรียงลำดับจากค่าความถี่จากมากไปน้อย ได้ดังนี้ องค์การบริหารส่วนตำบลควร ชี้แจง แจกแจง งบประมาณสิ้นปี ให้กับประชาชนได้ทราบ หรือรับฟังผลการดำเนินงาน (ค่าความถี่ = 8) รองลงมา องค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเป็นกรรมการตรวจรับงานตามแผนงาน/โครงการ (ค่าความถี่ = 7) และองค์การบริหารส่วนตำบลควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการติดต่อติดต่อกับความคืบหน้าการดำเนินโครงการพัฒนา ต่าง ๆ (ค่าความถี่ = 5)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัย ได้นำเสนอผลการวิจัยตามลำดับดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผลการวิจัย
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อาศัยอยู่
3. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2. ประชาชนที่มี เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ หมู่บ้านที่อาศัยอยู่ ที่ต่างกันมีส่วนร่วมกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ศึกษาในพื้นที่ตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) ได้แก่

2.1.1 เพศ

2.1.2 อายุ

2.1.3 ระดับการศึกษา

2.1.4 อาชีพ

2.1.5 หมู่บ้านที่อยู่อาศัย

2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่

2.2.1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ

2.2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์

2.2.5 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

3. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1 ประชากร คือ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 9,575 คน (สำนักทะเบียนอำเภอเฝ้าไร่ วันที่ 7 พฤศจิกายน 2557)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้วิจัยได้มาจากประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 9,575 คน ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ ยามานะ (Yamane. 1973 : 727) และการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามมาตราส่วน 5 ระดับ โดยลักษณะ และขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และหมู่บ้านที่อยู่อาศัย

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำนวน 4 ด้าน คือ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ท (Likert Type) มี 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open – Ended Questionnaire) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม

1.1 ทำการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) เป็นรายข้อ โดยการทดสอบทางสถิติ (t-test) เพื่อหาค่าความแตกต่างระหว่างกลุ่มคะแนนสูงสุด และกลุ่มคะแนนต่ำ ที่มีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ความเชื่อมั่นหรือความเชื่อถือของแบบสอบถามเป็นรายด้านหรือทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของครอนบาค

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

2.1 การวิเคราะห์เชิงพรรณนา เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่

2.2 การวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ยเลขาคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์การแปลความหมายเพื่อบรรยายลักษณะข้อมูล

2.3 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ โดยสถิติทดสอบ t-test จำแนกตามอาชีพ ระดับการศึกษา และหมู่บ้านที่อยู่อาศัย ใช้ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F – test (One - Way ANOVA) โดยกำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และถ้าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผู้วิจัยจะเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ย โดยจะทำการทดสอบรายคู่ใช้วิธีการของเชฟเฟ

2.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการสรุปประเด็นหาความหมาย และแจกแจงความถี่ แล้วนำมาเสนอด้วยการพรรณนาความ

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย พบว่า พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

($\bar{X} = 3.10$) รองลงมาคือ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.07$) ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ ($\bar{X} = 3.04$) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 2.94$)

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ จำแนกตามระดับการศึกษา และจำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่ พบว่า โดยรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนจำแนกตาม อายุ และอาชีพ

พบว่า โดยรวมและทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ปรากฏดังนี้

3.1 ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกโครงการหรือกิจกรรม

ต่าง ๆ ที่ จะพัฒนาชุมชน

3.2 ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและตาม โครงการ/กิจกรรมที่นำไปดำเนินการในหมู่บ้าน ให้บรรลุเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ในแผนพัฒนา องค์การบริหารส่วนตำบล

3.3 ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอแนะเพื่อปรับปรุงระบบการบริหารงานของ องค์การบริหารส่วนตำบล ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และประชาชนได้เข้าร่วมประชุมเกี่ยวกับโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยนำประเด็นที่น่าสนใจ มาอภิปรายผล ดังนี้

สมมติฐานข้อที่ 1 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง

ผลการวิจัย พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของ องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ยังขาดการประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนรับทราบอย่างทั่วถึง ประชาชนให้ความสำคัญในการเข้ามามี ส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ แต่ละหมู่บ้านแตกต่างกัน ซึ่งควรต้องปรับปรุงแก้ไขในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาให้มากขึ้น รวมถึงการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของแผนพัฒนา ทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของแผนพัฒนา ต่อที่ประชุมสภา การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบเนื้อหาของสาระของร่างแผนพัฒนาที่ผ่านความเห็นชอบของสภา และการตรวจสอบว่ามีกรนำแผนพัฒนาไปจัดทำข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่าย คือการตรวจสอบเนื้อหาของข้อบัญญัติ และการทักท้วงกรณีเห็นว่าองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ไม่จัดทำข้อบัญญัติตามแผนพัฒนา และควรมีการสรุปรายงานการดำเนินงานในรอบปี เพื่อให้ประชาชนได้รับทราบผลการดำเนินงาน รวมถึงจัดให้มีหน่วยงานภายนอก หรือองค์กรอิสระประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล

ด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มการมีส่วนร่วมในการติดตามประเมินผล และที่สำคัญเพื่อความโปร่งใสในการดำเนินงาน ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเรณู คุปต์ยงธีร และคณะ (2545 : 98 - 101) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานในองค์การบริหารส่วนตำบล ผลการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ระดับปานกลาง

สมมติฐานข้อที่ 2 ประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และ หมู่บ้าน ที่อาศัยอยู่ ที่ต่างกันมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย แตกต่างกัน

1. จำแนกตามเพศ

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า เพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนต่างกัน อันได้แก่ การร่วมกันหาสาเหตุของปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้าน เพศหญิงเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อสำรวจปัญหา/ความต้องการของหมู่บ้านน้อยกว่าเพศชาย เพศหญิงจึงไม่มีส่วนร่วมสำคัญในการจัดเรียงลำดับความสำคัญของปัญหาตามความจำเป็นเร่งด่วนและความต้องการของหมู่บ้าน จึงส่งผลให้เพศชายและเพศหญิงมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน

ซึ่งผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทะนงศักดิ์ เดชไพรขลา (2550 : 56 - 59) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ขององค์การบริหารส่วนตำบล (พ.ศ. 2551 - 2553) กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองนะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จากผลการศึกษา พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อจำแนกรายด้าน ทุก ๆ ด้าน คือ การร่วมตัดสินใจ ร่วมในการปฏิบัติการ(การดำเนินการ) ร่วมในการรับผลประโยชน์ ร่วมในการติดตามและประเมินผล อยู่ในระดับน้อยเช่นกัน ในส่วนของการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาสามปี มี เพศ อายุ รายได้ การศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. จำแนกตามอายุ

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามอายุ

โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีอายุแต่ละช่วงนั้น มีมุมมองแนวคิดที่ไม่ต่างกัน อันที่เกี่ยวกับความต้องการและปัญหาของหมู่บ้านหรือชุมชน จึงทำให้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกปัญหาความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้านมีลักษณะการเข้าไปมีส่วนร่วมเหมือนกัน รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ปัญหาหรือความต้องการในการพัฒนาหมู่บ้าน จึงส่งผลให้การเข้าร่วมประชุมประชาคมเพื่อรวบรวมปัญหา และความต้องการของหมู่บ้าน ไม่แตกต่างกัน

ซึ่งผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปรีนดา ธิรศิลาเวทย์ (2550 : 81 - 83) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ผลการเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม การวิจัย พบว่า คณะกรรมการชุมชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในชุมชนแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองมหาสารคาม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. จำแนกตามการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ประชาชนที่มีการศึกษาในระดับที่ต่างกัน มีความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาที่ต่างกัน อันได้แก่ ด้าน โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ประปา ไฟฟ้า ด้านการพัฒนาอาชีพและการเพิ่มรายได้ เช่น การส่งเสริมอาชีพให้แก่ประชาชน และ ด้านการพัฒนาด้านสาธารณสุข เช่น การควบคุมและป้องกันโรค จึงส่งผลให้การมีส่วนร่วมในด้านการรับผลประโยชน์ต่างกัน จากการศึกษาพบว่าประชาชนที่มีระดับการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาตอนต้น มีส่วนร่วม แตกต่างกับ ประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช./ หรือเทียบเท่า อนุปริญญา/ ปวส./ หรือเทียบเท่า และปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ประชาชนที่มีระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย/ ปวช./ หรือเทียบเท่ามีส่วนร่วม แตกต่าง กับปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป และประชาชนที่มีระดับการศึกษาอนุปริญญา/ ปวส./ หรือเทียบเท่ามีส่วนร่วม แตกต่าง กับปริญญาตรี หรือสูงกว่าปริญญาตรีขึ้นไป ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษามีผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ของประชาชนในเขตการบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

ซึ่งผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฏฐิกาล ศรีจันทร์โท (2552 : 91 - 93) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตการบริหารส่วนตำบลนาภู อำเภอขามศรีสุข จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลนาภู จำแนกตามเพศไม่แตกต่างกัน อายุ ระดับการศึกษาและอาชีพ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. จำแนกตามอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามอาชีพ โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้ที่ประกอบอาชีพต่าง ๆ นั้น เข้ามามีส่วนร่วมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่า การให้ความสำคัญนั้นอยู่ในระดับต่ำ ไม่เพียงพอต่อการพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยเฉพาะในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ การเข้าร่วมเป็น คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล การร่วมติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบลว่าบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา รวมถึงการเข้าร่วมรับรู้ถึงผลการสรุปการดำเนินงานและการประเมินผลการพัฒนาด้วยเช่นกัน จึงส่งผลให้แต่ละอาชีพ มีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ไม่ต่างกัน

ซึ่งผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ ชันทะสีลา (2547 : 61 - 62) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล : กรณีศึกษา กิ่งอำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานี จากผลการทดลองพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล พบว่า ประชาชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่อง เพศ การศึกษา รายได้ อาชีพ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบลในเขตกิ่งอำเภอนาเยี่ย จังหวัดอุบลราชธานีไม่แตกต่างกัน แต่ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาตำบล โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

5. จำแนกตามหมู่บ้านที่อาศัยอยู่

ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย จำแนกตามหมู่บ้านที่อยู่หมู่บ้านที่อาศัยอยู่ โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวิจัยที่ออกมาเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า หมู่บ้านแต่ละหมู่บ้านมีสภาพปัญหาที่ต่างกัน จึงส่งผลให้ประชาชนแต่ละหมู่บ้านเข้ามามีส่วนร่วมต่างกัน อันได้แก่การตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และการตรวจสอบการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล อีกทั้งบางหมู่บ้านได้เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่บางหมู่บ้านไม่ได้เข้าร่วม จึงทำให้เข้าร่วมติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล แต่ละหมู่บ้านแตกต่างกัน

ซึ่งผลการวิจัยที่พบสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาศิลป์ เสี่ยวทอง (2553 : 89 - 91) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน : กรณีศึกษา อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนตามตำบลต่าง ๆ ในภาพรวม พบว่า ประชาชนในตำบลเจ๊ะเห ตำบลพร่อน ตำบลไพรวัน ตำบลเกาะสะทอน และตำบลโฆยิต มีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นระดับหมู่บ้านแตกต่างกันนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 องค์การภาคประชาชนควรมีแนวทางในการร่วมติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนา และเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนตำบล

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย ควรดำเนินการตามระเบียบ ข้อกฎหมายให้ครบถ้วนทุกขั้นตอน และทุกขั้นตอน ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในแต่ละขั้นตอน เริ่มตั้งแต่การให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผนงาน ร่วมดำเนินการตรวจสอบ ร่วมประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการประชุมสภาองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

1.3 หน่วยงานภาครัฐ องค์กรหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องควรสร้างเครือข่ายภาคประชาชนในการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

1.4 องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคายควรประชาสัมพันธ์งานด้านต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร และเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ โดยควรมีการคัดเลือกตัวแทนเจ้าหน้าที่จากองค์การบริหารส่วนตำบล มาพบปะพูดคุยกับประชาชน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ร่วมรับฟังปัญหาความต้องการของประชาชน เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนต่อไป

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยการปัญหาหรือปัจจัยการเพิ่มประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผลองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2.2 ศึกษาปัจจัยอื่น เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผน ในระดับอำเภอ ระดับจังหวัด และทั่วประเทศเพื่อให้ผลการวิจัยเกิดประโยชน์ สามารถใช้เป็นแนวทางในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลแท้จริง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ – สกุล	นายอภิสิทธิ์ สรพิมพ์
วัน เดือน ปี เกิด	31 มกราคม 2521
ภูมิลำเนา	3 หมู่ 18 บ้าน โพนบุญ ตำบลชุมช้าง อำเภอโพธิ์ชัย จังหวัดหนองคาย
สถานที่ทำงาน	องค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
ประวัติการทำงาน	ตำแหน่งหัวหน้าสำนักปลัด สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังหลวง อำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	บริหารธุรกิจบัณฑิต (บธ.บ) สาขาวิชาการบริหารธุรกิจคอมพิวเตอร์ สถาบันราชภัฏอุดรธานี
พ.ศ. 2559	รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รป.ม.) สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม